

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Računovodstvo i revizija

**ANALIZA PROMJENA U RAČUNOVODSTVENIM
STANDARDIMA – SLUČAJ NAJMOVA**

Diplomski rad

Kristina Klarić

Zagreb, rujan, 2019.

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Računovodstvo i revizija

**ANALIZA PROMJENA U RAČUNOVODSTVENIM
STANDARDIMA – SLUČAJ NAJMOVA**

**THE ANALYSIS OF CHANGES IN ACCOUNTING
STANDARDS – CASE OF LEASES**

Diplomski rad

Kristina Klarić, 67043110365

Mentor: Doc. dr. sc. Ivana Pavić

Zagreb, rujan, 2019.

KRISTINA KLARIĆ

Ime i prezime studenta/ice

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je DIPLOMSKI RAD

(vrsta rada)

isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

U Zagrebu, 24.9.19.

Klarić

(potpis)

SAŽETAK

Tema ovoga diplomskoga rada je analiza utjecaja promjena računovodstvenih standarda na financijske izvještaje te pokazatelje grupe Inditex. Konkretna promjena koja će se analizirati je uvođenje Međunarodnoga standarda financijskoga izvještavanja 16 umjesto Međunarodnoga računovodstvenoga standarda 17. Oba standarda odnose se na financijski tretman najmova te njihovo iskazivanje u financijskim izvještajima. Naime, dosadašnji problem je bio taj što poduzeća najmoprimci nisu bili obvezni iskazivati obveze i imovinu u operativnom najmu u financijskim izvještajima te na taj način nisu u potpunosti bila transparenta u prikazivanju dugovanja poduzeća te će se upravo taj problem ispraviti sa novim MSFI 16.

Financijski izvještaji su važni za razne interesno utjecajne skupine budući da pokazuju u kojoj mjeri poduzeće obavljanjem gospodarskih aktivnosti generira pozitivan financijski rezultat te osigurava sigurnost poslovanja. Na temelju financijskih izvještaja moguće je izračunati pokazatelje koji pokazuju u kojoj mjeri je poduzeće zaduženo i profitabilno te da li je u takvo poduzeće sigurno ulagati kapital.

Najmovi su vrlo važan oblik financiranja za poduzeća budući da im omogućuju korištenje najmodernije opreme i tehnologije pri obavljanju gospodarske djelatnosti bez posuđivanja novčanih sredstava od financijskih institucija. Istraživanje će biti provedeno na način da će se financijski izvještaji grupe Inditex prezentirati i simulirati u skladu s pravilima MSFI-a 16, a prema dostupnim podacima iz bilješki uz financijske izvještaje.

SUMMARY

The topic of this thesis is to analyze the impact of changes in accounting standards on the financial statements and indicators of the Inditex Group. The specific change to be analyzed is the setting International Financial Reporting Standard 16 Leases instead of International Accounting Standard 17 Leases. Both standards relate to the financial treatment of leases and their presentation in the financial statements. The problem so far has been that lessee companies were not required to present liabilities and assets under operating leases in the financial statements, and thus were not fully transparent in presenting corporate debt, and this problem will be solved with the new IFRS 16.

The financial statements are important for various interest groups as they show the extent to which the company generates a positive financial result by performing economic activities and ensures the safety of its operations. Based on the financial statements, it is possible to calculate indicators that show the extent to which an entity is indebted and profitable and whether it is safe to invest capital in such an enterprise.

Leases are a very important form of financing for businesses as they allow them to use the latest equipment and technology in their business activities without borrowing money from financial institutions. The study will be conducted in such a way that the financial statements of the Inditex Group will be presented and simulated in accordance with IFRS 16, and according to the information available in the notes to the financial statements.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja.....	1
1.3. Sadržaj i struktura rada	1
2. Uloga Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja i njihovih promjena u financijskom izvještavanju poduzeća.....	3
2.1. Obilježja, razvoj i promjene Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja	3
2.1.1. Obilježja Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja	3
2.1.2. Razvoj i promjene Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja	4
2.1.3. Primjena Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja u Republici Hrvatskoj	7
2.2. Uloga Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja kao instrumenta harmonizacije računovodstva	8
2.2.1. Potreba za usporedbom i transparentnijm financijskim izvještavanjem	8
2.2.2. Razlike u računovodstvenim sustavima zemalja	9
2.2.3. US GAAP-ovi i konvergencija računovodstvenih standarda	11
2.2.4. Direktive Europske unije.....	12
2.3. Uloga Odbora za standarde financijskog izvještavanja u kreiranju standarda financijskoga izvještavanja	14
2.3.1. Članovi i struktura Odbora za standarde financijskoga izvještavanja	14
2.3.2. Ciljevi Odbora za standarde financijskoga izvještavanja	15
2.4. Procedure i procesi kreiranja standarda financijskoga izvještavanja.....	17
3. Gospodarski i računovodstveni aspekti najmova.....	22
3.1. Uloga najmova u financiranju poslovanja poduzeća	22
3.2. Računovodstveni tretman najmova prema Međunarodnom računovodstvenom standardu	24
3.2.1. Računovodstveni tretman financijskoga najma prema MRS-u 17	24
3.2.2. Računovodstveni tretman operativnog najma prema MRS-u 17.....	25
3.3. Računovodstveni tretman najmova prema novom Međunarodnom standardu financijskoga izvještavanja	27
3.3.1. Razlozi donošenja MSFI-a 16.....	27
3.3.2. Promjene u računovodstveni tretmanu najmova koje donosi MSFI 16.....	28
3.4. Analiza učinaka industrija s najvećim utjecajem Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja	30
4. Utjecaj promjene standarda o najmovima na ocjenu financijskog položaja Inditex grupe	32
4.1. Temeljne odrednice poslovanja poduzeća.....	32

4.2. Utjecaj promjene standarda na elemente financijskih izvještaja grupe Inditex	33
4.3. Utjecaj promjene standarda na pokazatelje analize financijskih izvještaja	41
4.4. Utjecaj navedenih promjena na ocjenu poslovanja poduzeća od strane interesno -utjecajnih skupina	47
5. ZAKLJUČAK.....	49
LITERATURA.....	51
POPIS TABLICA.....	54
ŽIVOTOPIS.....	55

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Međunarodni standardi financijskoga izvještavanja predstavljaju skup pravila i postupaka na temelju kojih se sastavljaju financijski izvještaji poduzeća. Cilj standarda financijskoga izvještavanja je povećati transparentnost i usporedivost financijskoga izvještavanja poduzeća te su upravo zbog toga podložni promjenama što znači da jednom doneseni standardi nisu zauvijek dani. Predmet i cilj ovoga diplomskoga rada je analizirati utjecaj promjene računovodstvenih standarda, odnosno utjecaj uvođenja MSFI-a 16 na financijske izvještaje te pokazatelje grupe Inditex. Analizirati će se financijski izvještaji poduzeća koji će biti korigirani u skladu sa pravilima i načelima MSFI-a 16. Nakon usporedbe originalnih i korigiranih financijskih izvještaja biti će izračunani pokazatelji na temelju obje verzije financijskih izvještaja. Na temelju uočenih promjena u financijskim izvještajima te pokazateljima donesen je zaključak o utjecaju MSFI-a 16 na ocjenu poslovanja poduzeća.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Izvori podataka i informacija praktičnog dijela ovoga rada su financijski izvještaji grupe Inditex na kojima se temelji istraživanje. Za istraživanje su korišteni bilanca i račun dobiti i gubitka na 31.1.2018. godine te bilješke uz financijske izvještaje. Osim financijskih izvještaja korištena je i literatura domaćih i stranih autora koja je korištena kao polazna točka ovoga diplomskoga rada. Najveću dio rada temelji se na analizi utjecaja promjene računovodstvenih standarda kroz simulaciju financijskih izvještaja te izračun pokazatelja.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Ovaj rad podijeljen je u 5 poglavlja. Prvo poglavlje je uvod u rad te se u njemu navode predmet i cilj rada, metode i izvori prikupljanja podataka te struktura i sadržaj rada.

Drugo poglavlje objašnjava ulogu Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja i njihovih promjena u financijskom izvještavanju poduzeća. Ukratko određuje obilježja standarda i njihov razvoj te ulogu u harmonizaciji računovodstva na globalnoj razini. Također,

navedena je i uloga Odbora za standarde financijskoga izvještavanja te поближе objašnjen proces donošenja standarda.

Treće poglavlje orijentirano je na gospodarski i računovodstveni aspekt najmovā. Uključuje ulogu najmovā u financiranju poslovanja poduzeća, te računovodstveni tretman najmovā prema prethodno važećem MRS-u 17 te MSFI-u 16. Ukratko su iznesene činjenice analize učinka MSFI 16 na pojedine industrije.

U četvrtom poglavlju nalazi se praktični dio u kojem je razrađeno istraživanje simulacijom financijskih izvještaja grupe te njihovom usporedbom i izračunom financijskih pokazatelja poduzeća. Prilikom simulacije korišteni su podaci dostupni u bilješkama uz financijske izvještaje.

Peto poglavlje predstavlja zaključak prethodno spomenutoga istraživanja na temelju dobivenih podataka. Na samom kraju rada prikazana je literatura te popis tablica navedenih u rad

2. Uloga Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja i njihovih promjena u financijskom izvještavanju poduzeća

2.1. Obilježja, razvoj i promjene Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja

2.1.1. Obilježja Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja

Međunarodni standardi financijskoga izvještavanja (MSFI) predstavljaju zajednička pravila za pripremu i prezentaciju financijskih izvještaja kako bi se postigla njihova transparentnost i usporedivost na globalnoj razini. MSFI izdaje Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB). Oni određuju kako poduzeća moraju izvještavati o svome poslovanju, definirati vrste transakcija i drugih događaja s financijskim učinkom.

Dakle, Međunarodni računovodstveni standardi predstavljaju pravila vezana uz pripremanje, priznavanje i prezentaciju financijskih izvještaja poslovnih subjekata. S obzirom da se potrebe interesno utjecajnih skupina mijenjaju tako se i Međunarodni standardi mijenjaju, nadopunjavaju ili stavljaju van uporabe kao posljedica raznih promjena u okruženju kao što je na primjer neujednačen makroekonomski razvoj. Upravo je to dovelo do dopune Međunarodnih računovodstvenih standarda te razvoja Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja te usmjeravanje raznih nacionalnih računovodstvenih standarda prema kreiranju jedinstvenog skupa pravila za sastavljanje financijskih izvještaja.¹

"MSFI-eve donosi Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (International Accounting Standards Board –IASB). Ciljevi IASB-a su sljedeći:

- *razvijati, u javnom interesu, jedan skup visoko kvalitetnih, razumljivih i globalno primjenjivih računovodstvenih standarda koji zahtijevaju kvalitetne, transparentne i usporedive informacije u financijskim izvještajima i drugim financijskim izvještavanjima kako bi se pomoglo sudionicima u svjetskim tržištima kapitala i drugim korisnicima pri donošenju poslovnih odluka;*
- *unaprijediti korištenje i primjenjivanje tih standarda; i*

¹ Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, dostupno na: <https://www.hanfa.hr> (posjećeno 17. lipnja 2019.)

- *aktivno raditi s nacionalnim kreatorima standarda kako bi se doveli do približavanja nacionalnih računovodstvenih standarda i MSFI-a visoko kvalitetnim rješenjima.*"²

Konceptualni okvir određuje temelje vezane uz financijsko izvještavanje. Zadaća konceptualnog okvira je osigurati dosljednost standarda financijskoga izvještavanja te da se slične transakcije tretiraju na isti način kako bi se pružile korisne, ali i usporedive informacije za sve korisnike financijskih izvještaja poduzeća. Osim uloge pri ocjeni i tumačenju financijskih izvještaja od strane njihovih korisnika, konceptualni okvir pomaže i poduzećima prilikom tretiranja određenih poslovnih transakcija kada to ne određuje MSFI.³

"Konceptualni okvir određuje:

- *cilj financijskog izvještavanja opće namjene;*
- *kvalitativne karakteristike korisnih financijskih informacija;*
- *opis subjekta koji izvještava i njegove granice;*
- *definicije imovine, obveze, kapitala, prihoda i rashoda te smjernice koje podržavaju te definicije;*
- *kriterije za uključivanje imovine i obveza u financijske izvještaje (priznavanje) i smjernice o tome kada ih treba ukloniti (prestanak priznavanja);*
- *osnove mjerenja i smjernice za njihovo korištenje;*
- *koncepte i smjernice za prezentaciju i objavljivanje; i*
- *koncepti koji se odnose na održavanje kapitala.*"⁴

2.1.2. Razvoj i promjene Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja

Donošenju Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja prednjačilo je stvaranje Odbora za međunarodne računovodstvene standarde (IASC), 1973. godine. Prije utemeljenja odbora za Međunarodne standarde financijskoga izvještavanja koji se sastojao od 9 članica, svaka je zemlja imala svoje tijelo za postavljanje standarda te su se ona međusobno razlikovala. Obzirom da je nakon Drugog svjetskog rata došlo do razvoja multinacionalnih kompanija koje

² Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, dostupno na: <https://www.hanfa.hr> (posjećeno 17. lipnja 2019.)

³ Conceptual Framework for Financial Reporting, dostupno na: <https://www.ifrs.org> (posjećeno 21. lipnja 2019.)

⁴ Conceptual Framework for Financial Reporting, dostupno na: <https://www.ifrs.org> (posjećeno 21. lipnja 2019.)

su poslovale na globalnoj razini pojavila se potreba za ujednačavanjem računovodstvenih pravila, što je dovelo do velikog broja usklađivanja i kasnije konvergencija (tj. jedan jedinstveni skup računovodstvenih standarda) projekata iz IASC-a.⁵

Važnost IASC-a prepoznata je i od strane Međunarodne komisije za vrijednosne papire (IOSCO) iz 2000. godine, koja je preporučila da tržišta članovi omoguće listajućim kompanijama da slijede deset temeljnih međunarodnih računovodstvenih standarda (IAS). Posljedica te potvrde bila je zahtjev glavnih burzi u svijetu da prilikom uvrštenja mogu ili moraju slijediti MSFI. To je bio posebno važan događaj s obzirom na povećanje listanja europskih, uglavnom njemačkih tvrtki na stranim burzama. U ovom trenutku, IASB se u potpunosti etablirao kao međunarodno tijelo za postavljanje standarda.⁶

"Nakon odobrenja IOSCO-a, još jedno veliko postignuće za proglašenje MSFI-ja bilo je izdavanje Direktive EU 1606⁷, članak 4., pod nazivom „Primjena međunarodnih računovodstvenih standarda“, koju je Europski parlament odobrio u srpnju 2002. godine. Izjavio je da su sve države članice EU-a i članice Europskog gospodarskog prostora (EEA) dužne primijeniti MSFI na svoje financijske izvještaje za izvještavanje 2005. godine. Mnoge zemlje preporučuju MSFI (ili MSFI za MSP) da budu jezik izvještavanja za sva poduzeća u njihovoj zemlji."⁸

Usvajanje MSFI na globalnoj razini biti će korisno za sve korisnike financijskih izvještaja, budući da će doći do smanjenja troškova usporedbe alternativnih ulaganja te povećanja kvalitete informacija. Poduzeća koja sastavljaju financijske izvještaje također će imati koristi budući da će investitori na taj način biti spremni osigurati financiranje. U ovom slučaju to će najviše koristiti poduzećima koja obavljaju međunarodne aktivnosti.⁹

Jednom doneseni Međunarodni računovodstveni standardi nisu zauvijek dani nego su podložni promjenama. Izmjene standarda nastaju zbog njihovih prilagođavanja potrebama raznih interesno utjecajnih skupina poduzeća, ali i ispravljaju nedostatke prethodno objavljenih

⁵ Trimble, M. (2017.), The Historical and Current Status of IFRS Adoption around the World, *University of Mannheim*, str. 4-5

⁶ Trimble, M. (2017.), op. cit., str. 5

⁷ Direktiva EU 1606, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A32002R1606> (posjećeno 14. rujna 2019.)

⁸ Trimble, M. (2017.), op. cit., str. 5

⁹ Ismail, R. (2017.), An Overview of International Financial Reporting Standards (IFRS), *International Journal of Engineering Science Invention*, Vol. 6 No. 5 2017., str. 23

standarda, a sve to u svrhu što transparentnijeg izvještavanja, ali i lakše usporedbe financijskih izvještaja te rezultata poslovanja poduzeća. Neke od aktualnih promjena vezanih uz MSFI su uvođenje MSFI 9, MSFI 15 i MSFI 16.

MSFI 9 na snagu je stupio s 1. siječnja 2018. te definira zahtjeve klasifikacije i mjerenja financijskih instrumenata, umanjena vrijednosti i računovodstva zaštite kako bi ispravio nedostatke MRS-a 29. Novi model klasifikacije financijskih instrumenata usmjeren je na upravljanje rizicima i svrhu poslovanja poduzeća te je imovina klasificirana temeljem karakteristika ugovorenih novčanih tokova i poslovnih modela.

MSFI 15 punog naziva Prihodi od ugovora s kupcima je također važeći za sva razdoblja koja počinju s 1. siječnja 2018. godine te se primjenjuje na ugovore s kupcima te prodaju određenih vrsta nefinancijske imovine, ali se ne primjenjuje na ugovore o najmu, osiguranju i financijske instrumente. Uveden je kao zamjena za MRS 11 i 18. Prema njemu pristup priznavanja prihoda provodi se u 5 koraka (utvrđenje ugovora s kupcem, obveze izvršenja u ugovoru, cijene transakcije, alokacija cijene transakcije na zasebne obveze izvršenja te priznavanje prihoda kada se izvrši preuzeta obveza izvršenja).

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) izdao je Međunarodni standard financijskog izvještavanja (MSFI 16) koji uključuje imovinu i obveze koje proizlaze iz transakcija operativnog najma u bilancama kako bi se povećala transparentnost i usporedivost u području MSFI-a.¹⁰ Navedeni MSFI se primjenjuje na razdoblja koja počinju s 1. siječnja 2019. godine, a odnosi se na priznavanje svih najмова u bilanci za sve najmove osim za one koji se odnose na imovinu niskih vrijednosti i kratkoročne zajmove. Dakle, navedeni standard obvezuje korisnike najмова da po istima iskazuju imovinu i obveze kako bi se omogućilo vjerodostojno informiranje interesno utjecajnih skupina o transakcijama vezanim uz najam.

¹⁰ Krajačić, D. (2006.); Temeljne značajke MSFI-a; *Računovodstvo, revizija i financije*, No. 2; str. 27

2.1.3. Primjena Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja u Republici Hrvatskoj

Pravni temelj koji uvodi u izravnu primjenu MSFI-a u Hrvatskoj nalazi se u Zakonu o računovodstvu (Nar. nov., br. 80/19.), čl. 17., kojim je propisana potpuna primjena MSFI-a za određenu skupinu velikih poduzetnika, dok je za male i srednje velike poduzetnike određeno kako će naš Odbor za računovodstvene standarde objaviti skraćenu verziju, sve dok Odbor za računovodstvene standarde u Londonu ne objavi svoju verziju za mala poduzeća.¹¹

Dakle, obveznici primjene MSFI-a u Republici Hrvatskoj veliki su poduzetnici te poduzetnici čije su dionice ili dužnički vrijednosni papiri uvršteni ili se obavlja priprema za njihovo uvrštavanje na organizirano tržište vrijednosnih papira. S druge strane, mala i srednja poduzeća mogu primjenjivati MSFI ako to žele, no nisu obavezni. Ukoliko ne žele, trebaju primjenjivati skraćene standarde odnosno Hrvatske standarde financijskoga izvještavanja.¹²

Hrvatske standarde financijskoga izvještavanja donio je Odbor za standarde financijskoga izvještavanja. Ti standardi su izdani u skladu sa stajalištima Europske Unije vezane uz sastavljanje, prezentiranje i objavljivanje financijskih izvještaja. Oni su za razliku od Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja kraći, razumljiviji te prilagođeni računovodstvenim stavkama karakterističnim za mala i srednja poduzeća. Nadalje, kriteriji mjerenja i priznavanja računovodstvenih stavaka su u skladu sa MSFI te odgovarajućim Direktivama Europske Unije što ih čini kvalitetnima te podobnim za korištenje.

¹¹ Narodne novine (2019), Zakon o računovodstvu, Zagreb: Narodne novine 80/19

¹² Narodne novine (2019), Zakon o računovodstvu, Zagreb: Narodne novine 80/19

2.2. Uloga Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja kao instrumenta harmonizacije računovodstva

2.2.1. Potreba za usporedbom i transparentnijim financijskim izvještavanjem

Danas, u globaliziranom svijetu, sve je veći naglasak na ujednačavanju računovodstvenih pravila kako bi se osiguralo ujednačeno informiranje poduzeća, posebno multinacionalnih kompanija o poslovanju. Te su informacije važne svim interesno utjecajnim skupinama te je vrlo bitno da su međusobno usporedive kako bi svi zainteresirani ulagači mogli donijeti ispravnu odluku na temelju međusobno usporedivih informacija različitih poduzeća.

*"Postoje značajne razlike u financijskom izvještavanju poduzeća u različitim zemljama svijeta. To dovodi do problema u pripremanju, konsolidaciji, reviziji te u razumijevanju i usporedbi financijskih izvještaja dislociranih poduzeća. Razlog tome jest činjenica da navedena poduzeća koriste različite standarde prilikom sastavljanja financijskih izvještaja. Kako bi se omogućila usporedivost i transparentnost financijskih izvještaja u svijetu, nekoliko relevantnih svjetskih organizacija se udružilo s ciljem harmonizacije odnosno standardizacije računovodstvenih standarda."*¹³

Ujednačavanje računovodstvenih standarda je dugotrajan i detaljan proces budući da u svijetu postoje različiti nacionalni računovodstveni standardi, a osim njih postoje i MSFI i sustav općeprihvaćenih računovodstvenih načela u SAD-u (US GAAP-ovi) na globalnoj razini koji se također međusobno razlikuju. Kako bi ujednačavanje bilo potpuno potrebno je postupno razlike približavati te ih eliminirati, ali uvažavajući interese poduzeća te interesno-utjecajnih skupina.

Usklađivanje računovodstvenih standarda na međunarodnoj razini započelo je krajem 1960-ih godina. Jedan od glavnih faktora koji je potaknuo usklađivanje različitih računovodstvenih standarda bila je pojava i razvoj multinacionalnih kompanija budući da je bilo teško uskladiti protok informacija, pa se sa sve većom pojavom takvih poduzeća povećavala i potreba za harmonizacijom računovodstvenih standarda. Uz promicanje prihvatanja i poštivanja

¹³ Sever, I. (2010.) Utjecaj međunarodnih standarda financijskog izvještavanja na nacionalne računovodstvene standarde, Specijalistički poslijediplomski rad, Zagreb: Ekonomski fakultet, str. 23

zajedničkog jezika širom svijeta prilikom prezentacije financijskih izvještaja, harmonizacija računovodstvenih standarda bila je jedan od ciljeva IASC-a u Statutu iz 1992. godine.¹⁴

Revidiranjem Statuta u srpnju 2002. godine, IASC-ova zaklada proširila je svoje ciljeve na približavanje i ujednačavanje računovodstvenih standarda. To znači da bi svi kreatori standarda financijskoga izvještavanja trebali te iste standarde uskladiti kako bi kreirali jedinstveni skup visokokvalitetnih međunarodnih računovodstvenih standarda koji će koristiti sva poduzeća prilikom pripremanja financijskih izvještaja, a da pritom uvažavaju interese svih interesno utjecajnih skupina.

"Najznačajnija prepreka harmonizaciji financijskog izvještavanja jest iznimno velik broj razlika koje su prisutne u računovodstvenoj praksi različitih zemalja. Postoji generalan jaz između zemalja s razvijenim tržištima kapitala gdje su ključni korisnici financijskih izvještaja dioničari, i zemalja u kojima su banke dominantan izvor financiranja poslovanja, te je sukladno tome sustav financijskog izvještavanja orijentiran zadovoljavanju njihovih informacijskih zahtjeva."¹⁵

2.2.2. Razlike u računovodstvenim sustavima zemalja

Postoje razni ekonomski čimbenici koji utječu na varijacije u računovodstvenim modelima i metodama koji potom dovode do razlika u nacionalnim računovodstvenim standardima. Neki od njih su sljedeći:

- Stupanj centraliziranosti gospodarstva. U zemljama koje karakterizira središnja planirana ekonomija fokus na proizvodnoj kvoti, a ne uspješnosti poslovanja poduzeća, pa se takve zemlje ne fokusiraju na razvoj kvalitetnog modela financijskoga izvještavanja. S druge strane, zemlje koje nisu planske orijentirane, poput Engleske i Nizozemske, radi što transparentnijeg prezentiranja uspješnosti poslovanja imale su potrebu za razvojem modela financijskoga izvještavanja.
- Priroda gospodarske djelatnosti;

¹⁴Mendoza, R.R. (2005.), International Accounting Standards: Historical and Rational Perspectives, *The Accountant's Journal*, Vol. 54, No. 1, str. 8

¹⁵ Sever, I. (2010.) Utjecaj međunarodnih standarda financijskog izvještavanja na nacionalne računovodstvene standarde, Specijalistički poslijediplomski rad, Zagreb: Ekonomski fakultet, str. 30

- Stupanj gospodarskog razvoja, tj. od gospodarstava u nastajanju koja tek pokreću i razvijaju gospodarske aktivnosti do potpuno zrelih post-industrijskih kod kojih su pojedine industrije dosegle vrhunac;
- Stopa gospodarskog rasta, koji može varirati od stagnacije do eksplozivnog gospodarskog rasta; i
- Stabilnost lokalne valute ili inflatorno iskustvo lokalnog gospodarstva.¹⁶

Osim ekonomskih čimbenika Alexander i Archer (2003) naveli su četiri uzroka povijesnih razlika u računovodstvenim standardima zemalja, i to:

- Relativna važnost prava. U anglosaksonskim zemljama zakon određuje opća načela sastavljanja financijskih izvještaja te tretiranje pojedinih transakcija, dok u tradiciji rimskog prava zakon ovu materiju obrađuje u više detalja.
- Propisivanje ili fleksibilnost. U nekim zemljama pravila se uređuju zakonom ili ih donose profesionalna tijela. S druge strane, postoje i zemlje u kojima pojedini stručnjak odabire odgovarajući smjer djelovanja unutar postavljenih širokih parametara.
- Financijeri. U nekim zemljama poduzeća se većinom financiraju pomoću bankovnih instrumenata poput kredita dok su neke zemlje orijentirane prema tržištu kapitala, pa svoje poslovanje financiraju uplatama dioničara.
- Utjecaj oporezivanja. Neke zemlje dopuštaju da se troškovi kao porezni odbici priznaju samo ako su izračunavanja poreznih brojeva identična s izračunima u objavljenim financijskim izvještajima.¹⁷

Upravo nadilaženje navedenih različitosti te približavanje i ujednačavanje računovodstvenih pravila na globalnoj razini predstavlja harmonizaciju, a skup računovodstvenih pravila koja teže harmonizaciji su:

- Općeprihvaćena računovodstvena načela poznata kao US GAAP-ovi
- EU direktive koje su prihvatile članice Europske Unije
- Međunarodni standardi financijskoga izvještavanja koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB)

¹⁶ Mendoza, R.R. (2005.), *International Accounting Standards: Historical and Rational Perspectives*, *The Accountant's Journal*, Vol. 54, No. 1, str. 6

¹⁷ Mendoza, R.R. (2005.), *op. cit.*, str. 7

2.2.3. US GAAP-ovi i konvergencija računovodstvenih standarda

Općeprihvaćena računovodstvena načela u SAD-u mogu se smatrati prvim prevladavajućim skupom računovodstvenih standarda na globalnoj razini. Uglavnom se koriste u SAD-u iako imaju veliki značaj i u svijetu, no danas uz MSFI-e imaju manju ulogu. US GAAP-ove utemeljila je skupina nezavisnih stručnjaka radi potreba vlasnika poduzeća koja listaju na burzama, ali i investitora. Obvezni su za korištenje od strane svih poduzeća koja listaju na New York Stock Exchange. Riječ je o vrlo strogom i uređenom sustavu koji se uzima kao presedan i kao pravni sustav u SAD-u.

"Prije gotovo 10 godina sustavi IFRS-a i US GAAP borili su se oko činjenice da Američka komisija za vrijednosne papire (SEC) nije prihvatila MSFI kao zamjenski sustav US GAAP-a. Već su ga smatrali mogućom alternativom. Njihov argument temeljio se na tome što ukupna kapitalizacija dvije najveće europske burze, kao što su Burza (FTSE) u Londonu i Deutscher Aktien Index (DAX) u Frankfurtu, ne prelazi čak ni polovicu kapitalizacije koja se ostvaruje na burzi u New Yorku."¹⁸

Harmonizacija, odnosno približavanje i ujednačavanje US GAAP-ova i MSFI-a je dvosmjerna ulica. Vrlo je važna za regulatore tržišta kapitala kao što je Komisija za vrijednosne papire (SEC) budući da smanjuje razlike i moguće probleme koji nastaju prilikom uspoređivanja financijskih izvještaja te posljedično povećava transparentnost i kvalitetu informacija na tržištu. Iako je nemoguće postići ujednačenost i usklađenost svih načela uključenih u US GAAP-ove i MSFI-e harmonizacijom je potrebno obuhvatiti što veći broj.

Osim za regulatore tržišta kapitala harmonizacija je važna i za korisnike financijskih izvještaja budući da bi pomogla potencijalnim investitorima u donošenju odluka o ulaganju jer bi imali manje poteškoća prilikom uspoređivanja alternativnih poduzeća za investiranje. Također, poduzećima bi bilo jednostavnije pripremati financijske izvješte te bi im to smanjilo troškove pripremanja istih.

¹⁸ Darabos, E., Hrcerczeg, A. (2015.), A Few Fields of the Harmonization of Accounting Statements on the Basis of IFRS, *Procedia Economics and Finance*, No. 32, str. 333

2.2.4. Direktive Europske unije

Osim MSFI-a i US GAAP-ova na globalnoj razini na kreaciju brojnih računovodstvenih standarda uvelike su utjecale i Direktive Europske Unije razvijene u svrhu procesa usklađivanja s pravom EU započetog 1970-ih godina. Sljedeće direktive utjecale su na nacionalne računovodstvene akte na području EU:

- Direktiva 4. o Godišnjim izvještajima društava¹⁹
- Direktiva 7. Konsolidirani izvještaji²⁰
- Direktiva 8. o kvalifikacijama osoba odgovornih za obavljanje zakonom propisanih revizija računovodstvenih dokumenata²¹

*"Četvrta direktiva predstavlja najopsežnija i najšira računovodstvena pravila unutar okvira EU. Njome se uređuje godišnje financijsko izvještavanje (sadržaj, objavljivanje i načela vrednovanja bilančnih pozicija) svih poduzeća neovisno o njihovoj veličini. Pravi cilj Četvrte direktive biti će postignut tek kada ona osigura maksimalnu usporedivost informacija u financijskim izvještajima."*²²

*"Sedma direktiva EU propisuje način prikazivanja i sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja (konsolidirani račun dobiti i gubitka i konsolidirana bilanca) po fer (tržišnoj) vrijednosti i odnosi se samo na zemlje članice kod kojih matično poduzeće prednjači u glasačkim pravima tj. ima većinu u drugom poduzeću (poduzeću kćeri), ili ima pravo imenovati ili razriješiti većinu članova upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela drugog poduzeća."*²³

VIII. direktiva Europske unije objavljena je 1984. godine. Direktiva određuje kvalifikacije koje bi trebali posjedovati ovlaštene revizori koji provode zakonom propisanu reviziju financijskih

¹⁹ Direktiva 4. o Godišnjim izvještajima društava, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A31978L0660> (posjećeno 14. rujna 2019. godine)

²⁰ Direktiva 7. Konsolidirani izvještaji, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A31983L0349> (posjećeno 14. rujna 2019. godine)

²¹ Direktiva 8. o kvalifikacijama osoba odgovornih za obavljanje zakonom propisanih revizija računovodstvenih dokumenata, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:31984L0253> (posjećeno 14. rujna 2019. godine)

²² Buzadžić, M. (2013.), Računovodstvo i menadžment - RiM: 14. međunarodna znanstvena i stručna konferencija, Zagreb: „Hrvatski računovođa”, Novisna udruga računovođa, poreznih savjetnika i financijskih djelatnika, str. 5 5

²³ Buzadžić, M. (2013.), op. cit., str. 6

izvještaja. Potrebne kvalifikacije odnose se na neovisnost revizora, edukaciju te radno iskustvo.²⁴

2013. godine donesena je Direktiva 2013/34/EU koja obuhvaća godišnje financijske izvještaje te konsolidirane financijske izvještaje poduzeća. Navedenom Direktivom stavljene su van uporabe direktive 4 i 7. Ciljevi Direktive usmjereni su na poboljšanje usporedivosti financijska izvještaja na području Europske Unije, smanjenje administrativnih troškova te poboljšanje poslovnog okruženja malih i srednjih poduzeća.²⁵

²⁴ Sever, I. (2010.) Utjecaj međunarodnih standarda financijskog izvještavanja na nacionalne računovodstvene standarde, Specijalistički poslijediplomski rad, Zagreb: Ekonomski fakultet, str. 61

²⁵ DIREKTIVA 2013/34/EU, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&from=EN> (posjećeno 14. rujna 2019. godine)

2.3. Uloga Odbora za standarde financijskog izvještavanja u kreiranju standarda financijskoga izvještavanja

2.3.1. Članovi i struktura Odbora za standarde financijskoga izvještavanja

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) je neovisno tijelo koje razvija i odobrava Međunarodne standarde financijskoga izvještavanja (IFRS). IASB djeluje pod nadzorom Zaklade za MSFI. IASB je osnovan 2001. godine kako bi zamijenio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASC).

IASB se sastoji od četrnaest osoba koje imaju odgovornost za donošenje računovodstvenih standarda. Prilikom izbora članova u obzir se uzima stručnost koja predstavlja najznačajniju kvalifikaciju, dok su članovi odgovorni za brigu o sprječavanju dominacije interesa neke klijentele ili regionalnih interesa. Statut nalaže da najmanje pet članova IASB-a posjeduje iskustvo iz praktične revizije, najmanje tri s iskustvima u sastavljanju financijskih izvještaja, najmanje tri s iskustvima korisnika financijskih izvještaja i najmanje jedan iz znanstvenih krugova. Sedam članova imaju određene odgovornosti vezane uz odnose s jednim ili više nacionalnih kreatora standarda.²⁶

Tablica 1. Članovi IASB-a

Član IASB-a	Regija
Hans Hoogervorst (Predsjednik odbora)	
Sue Lloyd (Potpredsjednik odbora)	
Nick Anderson	Europa
Martin Edelmann	Europa
Tadeu Cendon	S. i J. Amerika
Françoise Flores	Europa
Jianqiao Lu	Azija i Oceanija
Gary Kabureck	S. i J. Amerika
Darrel Scott	Afrika
Tom Scott	S. i J. Amerika
Chungwoo Suh	Azija i Oceanija
Rika Suzuki	Azija i Oceanija
Ann Tarca	Azija i Oceanija
Mary Tokar	S. i J. Amerika

Izvor: IASB Board membership, dostupno na: <https://www.iasplus.com/en/resources/ifrs/ifrs-ic/iasb-board>

²⁶ Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, *Narodne novine*, Vol. 140, No. 6, 2009., str. 1-2

Tablica 1 prikazuje aktualne članove Odbora za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) kao i regije za koje su zaduženi.

Odbor se sastoji od neovisne skupine stručnjaka s odgovarajućom kombinacijom novijeg praktičnog iskustva u postavljanju računovodstvenih standarda, u pripremi, reviziji ili korištenju financijskih izvještaja te u računovodstvenom obrazovanju. Potrebna je i široka geografska raznolikost.²⁷

2.3.2. Ciljevi Odbora za standarde financijskoga izvještavanja

Ciljevi IASB-a su sljedeći:

- *"razvijati, u javnom interesu, skup visoko kvalitetnih, razumljivih i globalno primjenjivih računovodstvenih standarda koji zahtijevaju kvalitetne, transparentne i usporedive informacije u financijskim izvještajima i drugim financijskim izvještavanjima kako bi se pomoglo sudionicima u svjetskim tržištima kapitala i drugim korisnicima pri donošenju poslovnih odluka;*
- *unaprijediti korištenje i primjenjivanje tih standarda; i*
- *aktivno raditi s nacionalnim kreatorima standarda kako bi se doveli do približavanja nacionalnih računovodstvenih standarda i MSFI-a visoko kvalitetnim rješenjima."*²⁸

Kako bi ostvario ciljeve, IASB surađuje s nacionalnim kreatorima standarda s ciljem zbližavanja različitih računovodstvenih standarda diljem svijeta. Članovi IASB-a imaju velika profesionalna iskustva i odgovornosti za povezivanje sa strukovnim organizacijama diljem svijeta. Članove odabire i nadzire njihov rad Fondacija komiteta za međunarodne standarde (IASCF) koja također financira rad IASB-a. Financijska potpora dobiva se od većih računovodstvenih tvrtki, privatnih financijskih institucija i kompanija, središnjih i razvojnih banaka i drugih međunarodnih i profesionalnih organizacija.²⁹

Svi članovi Odbora odgovorni su za kreiranje i objavljivanje Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja što uključuje i skraćene i prilagođene standarde za mala i srednja

²⁷Odbor za standarde financijskoga izvještavanja, dostupno na <https://www.ifrs.org/groups/international-accounting-standards-board/> [21. lipnja 2019.]

²⁸ Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, dostupno na www.hanfa.hr [21. lipnja 2019.]

²⁹ Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, *Narodne novine*, Vol. 140, No. 6, 2009., str. 1

poduzeća. Također, odgovorni su za odobravanje tumačenja standarda MSFI-a koje je kreirao Odbor za tumačenja MSFI-ja. Zaklada za MSFI odgovorna je za imenovanje članova odbora kao i za oglašavanje o slobodnim radnim mjestima.

2.4. Procedure i procesi kreiranja standarda financijskoga izvještavanja

Proces donošenja Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja odvija se u nekoliko faza: dogovor vezan uz dnevni red, planiranje projekta, izrada i objavljivanje dokumenta za raspravu, izrada i objavljivanje nacrtu izlaganja, razvijanje i objavljivanje standarda, proces održavanja standarda.

Proces započinje pregledom i konzultacijama od strane članova odbora svakih pet godina. Time se postavljaju prioritete vezani uz promjene ili donošenje standarda te se također definira i plan rada članova odbora na pojedinom projektu. Prije definiranja plana rada potrebno je istražiti konkretni problem ili nedostatak vezan uz postojeće standarde, identificirati moguća rješenja ako postoje te donijeti odluku o tome da li je promjena ili donošenje standarda uopće nužno. Ukoliko postoji dovoljno dokaza i argumenata za navede Odbor započinje sa procesom postavljanja standarda.

Razvijajući standarde visokokvalitetnog financijskoga izvještavanja, IASB nastoji riješiti zahtjev za kvalitetnijim informacijama koje su korisne za korisnike financijskih izvještaja. Da bi IASB-u pomogli u razmatranju budućeg dnevnog reda, od osoblja se traži da identificira, pregleda i pokrene pitanja koja bi mogla zahtijevati pažnju IASB-a. Nova pitanja mogu također proizaći iz promjene konceptualnog okvira za financijsko izvještavanje IASB-a.³⁰

*"Prilikom razmatranja o tome treba li dodati neku stavku na svoj aktivni dnevni red, IASB može odrediti da ispunjava kriterije za uključivanje u godišnji proces poboljšanja. IASB ocjenjuje to pitanje prema kriterijima kao što su: pojašnjenje, ispravljanje, dobro definirani i dovoljno uski opseg da su razmatrane posljedice predložene promjene. Svi kriteriji moraju biti ispunjeni kako bi se kvalificirali za uključivanje u godišnja poboljšanja."*³¹

Nakon što je stavka uvedena na dnevni red, IASB izdaje dokument za javnu raspravu koji uključuje pregled problema, pristupe rješenju problema, stajališta IASB-a te poziv na raspravu. IASB obično odobrava razdoblje od 120 dana za komentar na dokument za raspravu, ali može dopustiti duže razdoblje za velike projekte (projekti koji uključuju sveprisutna ili teška

³⁰ Foley, C. The Standard Setting Process of International Financial Reporting Standards by the International Accounting Standards Board (IASB), CPA Ireland, str. 2

³¹ Foley, C, op. cit., str. 2

konceptualna ili praktična pitanja). Nakon završetka razdoblja komentara, projektni tim analizira i sažima komentare. Ako IASB odluči dalje istražiti pitanja, može zatražiti dodatne komentare i prijedloge provođenjem terenskih posjeta, ili organiziranjem javnih rasprava i okruglih stolova.³²

Nakon pregleda komentara, istraživanja i prijedloga osoblja izrađuje se nacrt za izlaganje koji sadrži poseban prijedlog u obliku predloženog Međunarodnog računovodstvenog standarda. Kada je nacrt dovršen, a IASB je glasao o njemu, s najmanje devet glasova potrebnih za objavljivanje nacrtu za izlaganje, IASB ga objavljuje za komentar javnosti. Uobičajeni rok za komentar je 120 dana.

IASB razmatra primljena pisma s komentarima i rezultate drugih konzultacija. Kao sredstvo za daljnje istraživanje pitanja i traženje daljnjih komentara i prijedloga, IASB može provoditi terenske posjete ili organizirati javne rasprave i sastanke na okruglim stolovima. IASB je dužan konzultirati Savjetodavno vijeće za MSFI (SAC) i održavati kontakte s različitim skupinama.³³

Savjetodavno vijeće za standarde (SAC) pruža drugim grupama i pojedincima iz različitih zemljopisnih i djelatnih područja da na doličan način savjetuju IASB i, s vremena na vrijeme, savjetuju povjerenike. SAC obuhvaća oko pedeset članova. Njegov je cilj:

- *"savjetovanje IASB-a o prioritetima rada IASB-a,*
- *informiranje IASB-a o posljedicama predloženih standarda za korisnike i sastavljače financijskih izvještaja*
- *davanje drugih savjeta IASB-u ili povjerenicima."*³⁴

Članovi Savjetodavnog vijeća za standarde uobičajeno se sastaju tri puta godišnje, a svi sastanci otvoreni su za javnost. Odbor za standarde financijskoga izvještavanja je obvezan kontaktirati SAC vezano uz sve značajne projekte.

Kako se kreće prema dovršavanju novog MSFI-ja ili većih izmjena MSFI-a, IASB priprema sažetak projekta i izjavu o povratnim informacijama. Također, članovi daju izravnu povratnu

³² Foley, C. The Standard Setting Process of International Financial Reporting Standards by the International Accounting Standards Board (IASB), CPA Ireland, str. 3

³³ Foley, C. op. cit., str. 4

³⁴ Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, *Narodne novine*, Vol. 140, No. 6, 2009., str. 2

informaciju onima koji su podnijeli komentare na nacrt izlaganja, identificiraju najznačajnija pitanja pokrenuta u procesu komentiranja i objašnjavaju kako je IASB odgovorio na ta pitanja.

U isto vrijeme, IASB priprema analizu vjerojatnih učinaka nadolazećih MSFI-a ili značajnih izmjena i dopuna. Analiza će stoga pokušati procijeniti vjerojatne učinke novog MSFI-ja na:

- *"Financijski izvještaji onih koji primjenjuju MSFI,*
- *Moguće troškove usklađivanja za kreatore financijskih izvještaja,*
- *Troškove analize za korisnike*
- *Usporedivost financijskih informacija između izvještajnih razdoblja za pojedinca i između različitih subjekata u određenom izvještajnom razdoblju, i*
- *Kvalitetu financijskih informacija i njezina korisnost u procjeni budućih novčanih tijekova subjekta."*³⁵

Kada je IASB uvjeren da je došao do zaključka o pitanjima koja proizlaze iz nacrtu za izlaganje, on upućuje osoblje da izradi MSFI. Nacrt prije glasovanja obično je predmet vanjske revizije, obično od strane Odbora za tumačenja IFRS.

Komitet za tumačenje međunarodnoga financijskoga izvještavanja (IFRIC) su osnovali povjerenici IASCF-a. Zadaća Komiteta za tumačenje međunarodnoga financijskoga izvještavanja pomoći IASB-u u uspostavljanju i poboljšanju standarda financijskoga izvještavanja. Povjerenici su osnovali IFRIC u ožujku 2002., kada je zamijenio prethodni komitet za tumačenja - Stalni odbor za tumačenja.³⁶

IFRIC-ov zadatak je osigurati detaljno tumačenje vezano uz određenu problematiku financijskoga izvještavanja koja nije specifično i detaljno navedena u standardima financijskoga izvještavanja. Na taj način on promiče strogu i jedinstvenu primjenu MSFI-a.³⁷

Neposredno prije glasovanja IASB-a o standardu, gotovo konačni nacrt objavljuje se na njegovoj internetskoj stranici s ograničenim pristupom za pretplatnike. Konačno, nakon

³⁵ Foley, C. The Standard Setting Process of International Financial Reporting Standards by the International Accounting Standards Board (IASB), CPA Ireland, str. 4

³⁶ Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, *Narodne novine*, Vol. 140, No. 6, 2009., str. 3

³⁷ Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, *Narodne novine*, Vol. 140, No. 6, 2009., str. 3

završetka propisanog postupka, kada su sva neriješena pitanja riješena, a članovi IASB-a su glasali u korist objavljivanja, izdaje se MSFI, nakon čega slijedi objava sažetka projekta i izjava o povratnim informacijama te analiza učinaka.³⁸

Kako bi se mogao javno objaviti Nacrt za objavljivanje, Standarda ili konačna tumačenja standarda mora se postići suglasnost najmanje osam od četrnaest članova IASB-a. Provođenje ostalih odluka IASB-a, poput objavljivanja Nacrta izvještaja o načelima ili materijala za raspravu, zahtijeva suglasnost obične većinu glasova članova, odnosno sedam od četrnaest članova IASB-a, prisutnih na sjednici kojoj prisustvuje barem 60% članova IASB-a, osobno ili telekomunikacijski. IASB ima potpunu kontrolu nad svojim stručnim dnevnim redom.³⁹

Svaki član IFRIC-a ima jedan glas za odlučivanje o tumačenju standarda. Kvorum čine devet članova s pravom glasa. Članovi glasuju u skladu sa svojim slobodnim uvjerenjima, a ne kao predstavnici koji glasuju u skladu sa stavovima neke tvrtke, organizacije ili tvorevine s kojom mogu biti povezani. Odobravanje nacrta ili konačnog tumačenja zahtijeva da ne smije biti više od tri glasa protiv Nacrta ili konačnog Tumačenja.

Nakon što protekne nekoliko godina od objavljivanja određenog standarda, on se pregledava te Odbor provodi istraživanje o tome da li određeni standard postiže ciljeve zbog koji je donesen, a ako ne, razmatraju se moguće izmjene. Nakon što je Standard revidiran i ukoliko postoje poteškoće u njegovoj primjeni ili ostvarenju ciljeva Odbor može pokrenuti novi projekt radi njegovog poboljšanja.

Prije same objave Međunarodnoga standarda financijskoga izvještavanja 16 i uputa za njegovo provođenje IASB je obavio nekoliko koraka. Nakon što je utvrđeno da postoji neki nedostatak vezan uz postojeće standarde financijskoga izvještavanja, u ovom slučaju ne iskazivanje obveza i imovine u operativnom najmu u financijskim izvještajima najmoprimaca, IASB provodi analizu na temelju koje utvrđuje koristi, ali i troškove uvođenja novih standarda ili promjena postojećih standarda.

³⁸ Foley, C. The Standard Setting Process of International Financial Reporting Standards by the International Accounting Standards Board (IASB), CPA Ireland, str. 4

³⁹ Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, op. cit, str. 3

Budući da su u ovome slučaju koristi implementacije veće od troškova koje će prouzročiti korekcija te sastavljanje izvještaja prema načelima MSFI-a 16, IASB je krenuo u sljedeće faze procesa donošenja standarda.

Osim provedene analize, IASB je proveo i tri konzultacije sa svim interesno utjecajnim skupinama putem javnih rasprava te nekoliko sastanaka što je uključivalo opsežne rasprave sa kreatorima, ali i korisnicima finansijskih izvještaja, regulatorima te računovodstvenim tvrtkama diljem svijeta. U tu svrhu osnovana je i radna skupina kako bi dodatno analizirala učinke na temelju povratnih informacija. Analiza troškova i koristi temelji se na kvaliteti, a ne na kvantiteti budući da je kvantificiranje troškova i koristi u ovome slučaju vrlo teško zbog nedostatka pouzdanih tehnika i metoda procjene. Stvarni učinci biti će poznati tek nakon implementacije samog standarda u postupku pregleda nakon provedbe.⁴⁰

⁴⁰ IFRS 16: Effects Analysis, dostupno na: <https://www.ifrs.org/-/media/project/leases/ifrs/published-documents/ifrs16-effects-analysis.pdf> (posjećeno 15. rujna 2019. godine)

3. Gospodarski i računovodstveni aspekti najмова

3.1. Uloga najмова u financiranju poslovanja poduzeća

"Najam se najbolje može opisati kao oblik financiranja na srednji i dugi rok koji se temelji na korištenju, umjesto na posjedovanju predmeta najma. Radi se o najmu nekog predmeta u kojemu davatelj najma nabavlja određeni predmet najma i predaje ga primatelju na korištenje, a korisnik najma obvezuje se izvršiti niz isplata davatelju u vremenu trajanja najma. Predmet najma može biti pokretnina ili nekretnina."⁴¹

Ova vrsta financiranja vrlo je važna za poduzeća, budući da su njihovi resursi ograničeni. Najam omogućava poduzećima da u svome poslovanju koriste najmoderniju opremu, strojeve, vozila i sličnu imovinu potrebnu za obavljanje gospodarske aktivnosti iako nemaju dovoljno sredstava za njenu kupnju. Po isteku najma, ukoliko korisnik ne želi kupiti predmet najma može ugovoriti novi te iznajmiti noviju opremu što povećava efikasnost poslovanja.

Također, najam je vrlo važan za mala i srednja poduzeća te ona koja su tek započela sa poslovanjem budući da su takvim poduzećima otežani uvjeti dobivanja kredita pomoću kojeg bi mogli financirati potrebnu imovinu. Osnovna podjela najмова je na financijski i operativni.

Putem najma moguće je financirati 100% nabavne vrijednosti predmeta bez angažiranja vlastitih ili tuđih sredstava. Koristeći se opcijom kupnje primatelj najma može dobiti investicijsko dobro koje je objektom ugovora o najmu jeftinije jer plaća cijenu prema preostaloj neamortiziranoj vrijednosti dobra. Takav način financiranja omogućava poduzećima povećanje konkurentne sposobnosti kroz korištenje najnovije visoke tehnologije, koja je vrlo često nedostupna zbog visokih cijena. Naknada koja ponekad premašuje kupovnu cijenu određenog dobra, otplaćuje se iz prihoda ostvarenih upotrebom objekta najma.

"Operativni najam je oblik financiranja vozila, opreme, pokretnina i nekretnina. Njegova osnovna karakteristika je najam predmeta najma. Davatelj najma snosi troškove amortizacije tog objekta najma, a primatelj najma nema ugovorenu opciju kupnje. Rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu najma većim dijelom ostaju na davatelju najma, odnosno ne prenose se na primatelja najma."⁴²

⁴¹ HANFA: Leasing, dostupno na: <https://www.hanfa.hr/getfile.ashx/?fileId=42494> [5. srpnja 2019.]

⁴² Narodne novine (2017.) Zakon o leasingu, Zagreb: Narodne novine d.d., Vol. 141, No.13, 2017.

Financijski najam je također oblik financiranja, ali u ovom slučaju korisnik ne plaća najam, već mjesečnu ratu. Također, svi rizici i koristi povezani s predmetom najma prelaze sa najmodavatelja na najmoprimca. Primatelj najma u razdoblju korištenja objekta najma plaća davatelju najma naknadu koja uzima u obzir cjelokupnu vrijednost objekta najma. Osim naknade primatelj najma obvezan je snositi troškove amortizacije tog objekta i opcijom kupnje može steći pravo vlasništva nad tim objektom najma po određenoj cijeni koja je u trenutku izvršenja te opcije manja od stvarne vrijednosti objekta najma u tom trenutku.⁴³

⁴³ *Narodne novine* (2017.) op. cit.

3.2. Računovodstveni tretman najмова prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 17

Prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 17, ugovorom o najmu vlasnik predmeta najma prenosi pravo uporabe određene imovine na najmoprimca, a najmoprimac je obvezan plaćati naknadu kako bi ostvario to pravo.⁴⁴ Također, prema navedenom MRS-u razlikujemo operativni i financijski najam.

3.2.1. Računovodstveni tretman financijskoga najma prema MRS-u 17

Ukoliko su ugovorom uređeni uvjeti koji karakteriziraju najmoprimac je u financijskim izvještajima obvezan prezentirati imovina i obveze po financijskom najmu. No kod poslovnog najma najmoprimac neće prikazati ni imovinu, a ni obveze u bilanci. U ovome slučaju sva plaćanja najмова prikazati će se kao rashodi u računu dobiti i gubitka. Posljedica ovakvog iskazivanja operativnog najma u financijskim izvještajima najmoprimca je nepovoljna za investitore budući da oni trebaju sami procijeniti učinak poslovnih najмова na zaduženost najmoprimca i na njegovu zaradu. Da su po ugovoru o najmu prikazane imovina i obveze koje iz ugovora proizlaze, investitori bi imali bolju informaciju i bolje bi razumjeli učinke najмова.⁴⁵

Prema MRS-u 17, sljedeći uvjeti moraju biti zadovoljeni da bi se najam mogao tretirati kao financijski najam:

- po završetku razdoblja najma vlasništvo nad predmetom najma prenosi na najmoprimca
- najmoprimac po isteku ugovora o najmu ima mogućnost kupnje predmeta najma po nižoj od fer vrijednosti te je na početku najma izvjesno da će najmoprimac iskoristiti tu mogućnost
- razdobljem najma pokriva se veći dio gospodarskog vijeka imovine
- na početku najma sadašnjom se vrijednosti minimalnih plaćanja najma pokriva gotovo cijela fer vrijednost imovine dane u najam
- predmet najma je specifična imovina koju može koristiti samo najmoprimac bez značajnijih preinaka.⁴⁶

⁴⁴ Kalčićek, I., Sever Mališ, S. (2016.) Utjecaj modela financijskog izvještavanja na sigurnost i uspješnost poslovanja najmoprimca i leasing društava, *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, Vol. 14, No. 2, str. 6

⁴⁵ Mrša, J. (2010.), Najmovi - MRS 17, *Računovodstvo, revizija i financije*, Vol. 12, No.10, str. 129

⁴⁶ Kalčićek, I., Sever Mališ, S. (2016.) Utjecaj modela financijskog izvještavanja na sigurnost i uspješnost poslovanja najmoprimca i leasing društava, *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, Vol. 14, No. 2, str. 96

Prilikom računovodstvene evidencije financijskoga najma najmoprimac će evidentirati imovinu u financijskom najmu kao imovinu s pravom korištenja dok će protustavka biti obveza za plaćanje po tom najmu. Imovina će e evidentirati u iznosu sadašnje vrijednosti svih plaćanja za razdoblje trajanja najma, te će se također i amortizirati te ju je potrebno testirati na umanjenje. Pravo na korištenje imovine prikazati će se u bilanci u okviru stavke nekretnina, postojenja i opreme, ali odvojene od imovine koju najmoprimac zaista posjeduje.

S druge strane, najmodavac imovinu danu u financijski evidentira kao dugoročno potraživanje u iznosu koji je jednak neto ulaganju u najam. Na temelju tog potraživanja najmodavac prenosi gotovo sve rizike i koristi na najmoprimca.⁴⁷

Financijski prihodi po financijskom najmu najmodavac priznaje sustavno za vrijeme trajanja razdoblja najma u skladu s politikom koju poduzeće primjenjuje kod izravne prodaje.⁴⁸

3.2.2. Računovodstveni tretman operativnog najma prema MRS-u 17

U slučaju operativnog najma najmodavatelj također imovinu evidentira u svojim računovodstvenim evidencijama te se ona tretira kao i ostala dugotrajna imovina budući da će ostati u njegovom vlasništvu. Prihod po operativnom najmu evidentira se sustavno tijekom cijelog razdoblja najma, a pripadajući troškovi priznaju se kao rashod. Početni troškovi prilikom ugovaranja operativnog najma mogu se rasporediti na teret prihoda tijekom razdoblja najma ili se mogu priznati kao rashod u razdoblju u kojem su i nastali .

U slučaju operativnog najma najmoprimac iskazuje rashod po operativnom najmu u računu dobiti i gubitka koji se sastoji od naknade za korištenje sredstava i kamate. Iako se radi o različitim naknadama one se iskazuju zajedno u izvještaju o rezultatu. To dovodi do netransparentnosti posljedica rizika.⁴⁹

Nadalje, primatelj operativnog najma prema MRS-u 17 takvu vrstu imovine i obveze neće iskazati u svojim knjigama nego se evidentira plaćanje najamnine te se ta plaćanja priznaju u računu dobiti i gubitka kao rashod po operativnom najmu sustavno tijekom cijelog razdoblja

⁴⁷ Horvat Jurjec, K. (2012.), Računovodstvo financijskog leasinga (najma), *Računovodstvo, revizija, financije*, Vol. 6, No. 12, str. 25

⁴⁸ Vrdoljak, M. (2015.) Računovodstvo lizinga i njegova budućnost kao alternativnog izvora financiranja, Diplomski rad, Split: Ekonomski fakultet, str. 38

⁴⁹ Dragičević, B., Pejić, N. (2017.), Novi pristup izvještavanja o lizingu, *Zbornik radova EkonBiz*, str. 413

trajanja najma osim ako nema druge sustavne osnove koja predstavlja vremenski okvir korisnikove koristi (čak i ako plaćanja nisu na toj osnovi).

Dakle, najmoprimac ne evidentira u svojim poslovnim knjigama imovinu koja je uzeta u najam niti obveze po operativnom najmu, već temeljem ulaznog računa za operativni najam priznaje trošak u razdoblju u kojem se objekt najma koristi koji se sastoji od naknade i pripadajućih kamata.⁵⁰

Ne iskazivanje imovine i obveza po operativnom najmu kod najmoprimca uzrokovalo je poteškoće prilikom uspoređivanja financijskih izvještaja i financijskih pokazatelja među poduzećima. Naime, prema računovodstvenom standardu 17, ako jedna tvrtka odluči kupiti određenu robu odnosno financirati kupnju zajmom, a druga tvrtka odluči zakupiti istu robu, iako se radi o sličnim ekonomskim operacijama, prva operacija se priznaje kao financirana kupnja, a druga se ne može uopće priznati ako se smatra da je operativni najam.⁵¹

Obzirom da najam predstavlja izvor financiranja na temelju kojeg najmoprimac stječe imovinu i stvara obveze, izostavljanje financiranja operativnim najmom kod najmoprimaca kritizirano je od strane korisnika financijskih izvještaja, investitora i analitičara, jer navodi na iskrivljenu sliku o zaduženosti najmoprimaca budući da nisu prezentirane sve potrebne informacije o imovini i zaduženosti poduzeća što može rezultirati podcjenjivanjem ili precjenjivanjem imovine i obveza te troškova kamata i troškova poslovanja. Naime, ukoliko poduzeće ima problem sa zaduženošću može iskoristiti poslovni najam kao oblik izvanbilančnog financiranja čime može prikriti stvarno stanje zaduženosti.⁵²

Samim time, prikrivanjem zaduženosti kod potencijalnih investitora može doći do zablude budući da nemaju sve potrebne informacije vezane uz poslovanje poduzeća. Zbog toga mogu donijeti krivu odluku, uložiti sredstva u takvo poduzeće te se može dogoditi da ukoliko poduzeće nakon nekog vremena neće biti u mogućnosti podmiriti dospjele obveze, može doći do problema u poslovanju, a investitori mogu ostati bez uloženog kapitala.

⁵⁰ Pretnar, Abičić, S. (2015.), Operativni leasing vozila – računovodstveni i porezni tretman, *Računovodstvo i financije*, br. 12, str. 31

⁵¹ Morales-Díaz, José, Zamora-Ramírez, Constancio (2018): Effects of IFRS 16 on Key Financial Ratios: A New Methodological Approach, *Accounting in Europe*, Vol. 15. No. 1. Str. 6

⁵² Hladika, M. (2012.); Računovodstveni tretman najmova prema revidiranom prijedlogu novog MSFI-a (MRS 17); Računovodstvo i financije, Vol. 12., No. 2, str. 50

3.3. Računovodstveni tretman najmova prema novom Međunarodnom standardu financijskoga izvještavanja 16

3.3.1. Razlozi donošenja MSFI-a 16

Prema prethodnome računovodstvenom modelu najmodavci i najmoprimci bili su obvezni klasificirati svoje najmove ili kao poslovne ili kao financijske te su ih u svojim poslovnim evidencijama iskazivali na različiti način. Takav je model doživio kritike budući da nije u potpunosti osigurao transparentno izvještavanje o zaduženosti poduzeća te je samim time otežao ocjenu poslovanja za korisnike financijskih izvještaja.⁵³

U siječnju 2016. godine Odbor za standarde financijskoga izvještavanja (IASB) objavio je novi MSFI 16 "Najmovi" te je time ostvaren dugogodišnji cilj vezan uz evidentiranje operativnih najmova u bilanci najmoprimaca.

Najveći utjecaj na ključne indikatore poslovanja biti će prisutan kod poduzeća koja financiraju imovinu veće vrijednosti putem operativnih najmova koje do tada nisu iskazivali u bilanci. Što je veći portfelj najmova, tim je veći utjecaj na ključne indikatore poslovanja.⁵⁴

Cilj MSFI-a 16 je utvrditi načela za priznavanje, utvrđivanje vrijednosti, prezentiranje i objavljivanje najmova kako bi se osiguralo transparentnije izvještavanje najmodavaca i najmoprimaca. Nadalje, navedeno će omogućiti korisnicima financijskih izvještaja ocjenu učinka najmova na financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tijekove društva.⁵⁵

Prednosti aktualnog standarda jesu iskazivanje pune vrijednosti korištene imovine i obveza u obavljanju gospodarskih aktivnosti poduzeća, povećanje usporedivosti učinkovitosti poduzeća koja unajmljuju imovinu i društava koja kupuju imovinu. Neiskazivanje imovine i obveza po poslovnim najmovima koje je omogućavao prethodni računovodstveni model smatralo se izvanbilančnim financiranjem, što je ujedno bila i najveća zamjerka na odredbe MRS-a 17 i potaknulo donošenje novog standarda.⁵⁶ Međutim, neki od očekivanih nedostataka, u osnovi za

⁵³ Mrša, J. (2016.), MSFI 16 – Najmovi, Računovodstvo, revizija i financije, Vo. 16, No. 3, str. 148

⁵⁴ KPMG (2018.) MSFI 16 – Najmovi, str. 2

⁵⁵ Crikveni Filipović, T. (2018.), Što donosi novi MSFI 16 – Najmovi kod najmoprimca, RRIF, kolovoz 2018., str. 11

⁵⁶ Mrša, J. (2016.), op. cit., str. 148

kreatore financijskih izvještaja, bili bi ekonomski učinci koji proizlaze iz tog novog uključivanja i dodane složenosti.⁵⁷

Cilj ovog standarda je osigurati da i najmodavac i najmoprimac pruže relevantne informacije kako bi pouzdano i realno prikazali transakcije vezane uz operativni najam. Te informacije vrlo su važne za korisnike financijskih izvještaja budući da na temelju njih mogu procijeniti kako najmovi utječu na financijski položaj i uspješnost poslovanja poduzeća te samim time ocijeniti sigurnost i profitabilnost ulaganja.

3.3.2. Promjene u računovodstveni tretmanu najmova koje donosi MSFI 16

Odredbama MSFI-ja 16 uvode se promjene u računovodstveni tretman imovine i obveza najmoprimca, od kojega se zahtijeva priznavanje i imovine i obveza za sve najmove s rokom duljim od godine dana odnosno sve operativne najmove, osim najma imovine male vrijednosti. Najmoprimac u svojim izvještajima imovinu u operativnom najmu iskazuje kao pravo uporabe imovine u vrijednosti imovine u najmu, a obveze po najmu jednake su obvezama plaćanja koje proizlaze iz ugovora o najmu.⁵⁸

"Dakle, najmoprimac je na datum početka najma obvezan imovinu s pravom uporabe evidentirati prema trošku imovine. Pri tome trošak imovine uključuje sljedeće:

- *svotu početnog utvrđivanja vrijednosti obveze po najmu*
- *sva plaćanja najma obavljena na datum početka najma ili prije tog datuma, smanjena za primljene popuste za najam*
- *sve početne izravne troškove koji nastaju za najmoprimca (npr. troškovi provizija) i*
- *procijenjene troškove rastavljanja i uklanjanja imovine i obnavljanja / dovođenja u radno stanje."*⁵⁹

Slijedom toga, budući da najmoprimac evidentira imovinu u operativnom najmu, priznaje i amortizaciju prava na uporabu kao i pripadajuće kamate. Imovina i obveze nastale ugovorom o najmovima inicijalno se mjere po sadašnjoj vrijednosti.⁶⁰

⁵⁷ Ángels Fitó, M., Moya, S., Orgaz, N. (2013) Considering the effects of operating lease capitalization on key financial ratios, Spanish Journal of Finance and Accounting, Vol. 42, No. 159, str. 343

⁵⁸ Mrša, J. (2016.), MSFI 16 – Najmovi, Računovodstvo, revizija i financije, Vo. 16, No. 3, str. 148

⁵⁹ Crikveni Filipović, T. (2018.), Što donosi novi MSFI 16 – Najmovi kod najmoprimca, RRIF, kolovoz 2018., str. 14

⁶⁰ Mrša, J. (2016.), op. cit., str. 148

*"Najmoprimac je na datum početka najma obvezan utvrđivati obvezu po osnovi najma prema sadašnjoj vrijednosti svih budućih plaćanja koja su vezana uz najam. Buduća plaćanja najma diskontiraju se primjenom kamatne stope koja proizlazi iz ugovora o najmu. Ako se ta stopa ne može izravno utvrditi iz ugovora, najmoprimac je obvezan primijeniti inkrementalnu kamatnu stopu zaduživanja najmoprimca."*⁶¹

Najmoprimac može odabrati izuzeće primjene odredaba toga standarda na:

- kratkoročne najmove (ugovoreni rok do jedne godine)
- najam imovine male vrijednosti.⁶²

Za imovinu male vrijednosti nije izričito definiran novčani iznos u MSFI-u 16 nego je taj iznos definiran opisno. Standard ne uzima u obzir svotu najma nego vrijednost predmeta najma. Naime, iznos najma neke imovine može biti manje vrijednosti jer se radi o imovini koja nije nova, pa se prilikom određivanja vrijednosti najma treba referirati na vrijednost imovine kada je nova.⁶³

*"U MSFI-ju 16 posebno se ističe da se imovinom male vrijednosti mogu smatrati tablet-računala, osobna računala, mali uredski namještaj, telefoni i tome slično. Što se tiče novčanoga vrijednosnog kriterija, u literaturi se spominje da bi to bila vrijednost manja od 5.000,00 USD, ali to ostaje na ocjeni poduzetnika koji to pitanje može urediti svojim računovodstvenim politikama."*⁶⁴

S aspekta najmodavatelja, MSFI 16 određuje da se najmovi trebaju klasificirati i dalje prema MRS-u 17, odnosno na financijske i operativne. Također, standard definira da se radi o financijskom najmu kada najmodavac prenosi gotovo sve rizike i koristi povezane s vlasništvom nad predmetom najma na primatelja. Također, najmodavac će Najam klasificirati kao operativni u slučaju da se ugovorom o najmu ne prenose gotovo svi rizici i koristi povezane s vlasništvom nad predmetom najma na najmoprimatelja.

⁶¹ Belak, V., Crikveni Filipović, T. (2018.), MSFI 16 – Najmovi, RRIF, kolovoz 2018., str. 56

⁶² Mrša, J. (2016.), MSFI 16 – Najmovi, Računovodstvo, revizija i financije, Vo. 16, No. 3, str. 149

⁶³ Belak, V., Crikveni Filipović, T. (2018.), op. cit., str. 55

⁶⁴ Belak, V., Crikveni Filipović, T. (2018.), op. cit., str. 55

3.4. Analiza učinaka industrija s najvećim utjecajem Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 16

Prilikom uvođenja Međunarodnoga standarda financijskoga izvještavanja 16 IASB je objavio istraživanje koje pokazuje utjecaj uvođenja navedenog standarda na poduzeća koja su financijske izvještaje pripremala prema MSFI-u te US GAAP-ovima, odnosno poduzeća koja operativne najmove nisu iskazivala u bilanci kao obvezu odnosno imovinu.

S obzirom da su informacije o operativnim najmovima ograničene istraživanje se temelji na raznim pretpostavkama.

Tablica 2. Iznosi isplata po operativnim najmovima po industrijama

Industrija	Broj poduzeća	Imovina (u milijunima \$)	Buduće isplate na ime izvanbilančnog operativnog najma (u milijunima \$)	Buduće isplate na ime izvanbilančnog operativnog najma/ Imovina
Zrakoplovna	50	526,763	151,549	28,8%
Maloprodaja	204	2,019,958	571,812	28,3%
Putovanja	69	403,524	115,300	28,6%
Prijevozna industrija	51	585,964	90,598	15,5%
Telekomunikacije	56	2,847,063	219,178	7,7%
Energetika	99	5,192,938	400,198	7,7%
Industrija medija	48	1,020,317	71,743	7,0%
Distribucija	26	581,503	31,410	5,4%
IT	58	1,911,316	69,870	3,7%
Zdravstvo	55	1,894,933	72,149	3,8%
Ostalo	306	13,959,223	401,703	2,9%
Ukupno	1,022	30,943,502	2,195,510	7,1%

Izvor: IFRS (2016.), FRS 16 Leases, Effects Analysis International Financial Reporting Standard, str. 12

Tablica 2 prikazuje vrijednost imovine pojedine industrije, buduće isplate na temelju ugovora o operativnim najmovima te udio tih uplata u imovini po industrijama. Najveći utjecaj MSFI-a 16 prema prikazanim brojkama odnosno udjelu uplata u odnosu na imovinu biti će u zrakoplovnoj industriji, maloprodaji, putovanjima te prijevoznoj industriji.

Prema prikazanoj tablici 2 udio tih uplata u ukupnoj imovini zrakoplovne industrije je čak 28,8% no to nije ni čudno s obzirom da je danas 38% svjetske flote iznajmljeno. Prema podacima Fleet tracker data otprilike 325 milijardi \$ iz izvanbilančne evidencije preseliti će se u imovinu bilanci ovih tvrtki te će imati značajan utjecaj na pozicije bilance.

U ovom slučaju kada bi se primjenjivao MSFI 16 značilo bi da će se imovina, ali i obveze povećati za 28,8% što bi imalo značajan utjecaj na povećanje ukupne aktive poduzeća ove industrije, ali i obveza, a slijedom toga i na pokazatelje. Zaduženost poduzeća bi se povećala što bi moglo dovesti do smanjenja vrijednosti dionica ove industrije, te bi moglo doći do poteškoća prilikom pribavljanja dodatnog kapitala na tržištu, ali i posuđivanja tuđih sredstava.

Na drugom mjestu, sa udjelom od 28,3% nalazi se sektor maloprodaje. Takva poduzeća u operativnim najmovima najčešće imaju prostore u kojima skladište robu za prodaju te prostore u kojima tu robu prodaju. Osim toga pod operativnim najmom mogu biti prijevozna sredstva za distribuciju robe, ali i namještaj u unajmljenim prostorima.

Osim zrakoplovne industrije u samom vrhu su industrija putovanja te prijevozna industrija koje uglavnom pod najam uzimaju imovinu poput prijevoznih sredstava te prostora za obavljanje usluga.

Iako istraživanje pokazuje da bi pripremanje financijskih izvještaja prema MSFI-u 16 moglo imati negativan utjecaj na poduzeća, te bi moglo doći do preokreta u ponašanju korisnika financijskih izvještaja, u slučaju poduzeća koja u svom portfelju imaju veći udio vlastitog kapitala u odnosu na posuđena sredstva negativan utjecaj će biti minimalan.

4. Utjecaj promjene standarda o najmovima na ocjenu financijskog položaja Inditex grupe

4.1. Temeljne odrednice poslovanja poduzeća

Grupacija Inditex danas predstavlja jedan od najvećih modnih maloprodajnih lanaca. Sastoji se od brandova Zara, Pull&Bear, Massimo Dutti, Bershka, Stradivarius, OYSHO, Zara Home i Uterque. Poslovanje je započelo 1963. godine u Španjolskoj kao skromna radionica Confecciones GOA koja se bavila izradom jeftinih verzija skupih, dizajnerskih modela ženske odjeće, a 1975. godine otvara se prva prodavaonica pod imenom ZARA.⁶⁵

Inditex grupacija osnovana je 1985. godine. Prva prodavaonica izvan Španjolske otvorena je 1988. godine u Portugalu, a već 1989. godine u New Yorku. 1991. godine grupaciji se pridružuju Pull&Bear i Massimo Dutti, a 1998. godine lansiran je novi brand po imenu Bershka usmjeren na mlađu populaciju. Redom su se pridruživali Stradivarius (1999.), Oysho (2001.), Zara Home (2003.), Uterque (2008.).⁶⁶

Strategija grupacije temelji se na brznoj modi, odnosno mijenjanju kolekcija svaka dva mjeseca što se prepoznalo kao dobra strategija poslovanja. Osim toga, u prodavaonice dolazi nekoliko komada svakoga modela odjeće čime se ne stvaraju prekomjerne zalihe neprodane robe. Svaka prodavaonica prema željama kupaca može u bilo kojem trenutku naručiti dodatnu količinu robe ukoliko je potražnja veća, ali je vrlo važno da se u svakoj prodavaonici oslušuju potrebe kupaca, kako bi ispunili njihove želje u što kraćem roku. Također, roba se ne proizvodi u Kini ili drugim zemljama sa jeftinijom radnom snagom, nego u Španjolskoj što dodatno pridonosi kvaliteti proizvoda.⁶⁷

Grupacija je odabrana kao predmet istraživanja ovoga rada budući da je maloprodajna industrija prema istraživanju IASB-a klasificirana kao industrija s najvećim utjecajem donošenja MSFI-a 16. U ovom slučaju imovina koja se nalazi u operativnom najmu odnosi se na prodajna mjesta budući da grupacija ne kupuje prostore u kojima prodaje svoje proizvode.

⁶⁵ Inditex: Our story, dostupno na: <https://www.inditex.com/en/about-us/our-story> (posjećeno 11. rujna 2019. godine)

⁶⁶ Inditex: Our story, dostupno na: <https://www.inditex.com/en/about-us/our-story> (posjećeno 11. rujna 2019. godine)

⁶⁷ The Secret of Zara's Success: A Culture of Customer Co-creation, dostupno na: <https://martinroll.com/resources/articles/strategy/the-secret-of-zaras-success-a-culture-of-customer-co-creation/> (posjećeno 15. rujna 2019. godine)

4.2. Utjecaj promjene standarda na elemente financijskih izvještaja grupe Inditex

Najznačajniji utjecaj implementacije MSFI-a 16 na financijske izvještaje biti će vidljiv prve godine primjene. Dopuštene su dvije mogućnosti primjene:

- puni retroaktivni pristup
- modificirani retroaktivni pristup.⁶⁸

*"Puni retroaktivni pristup rezultira evidentiranjem u financijskim izvještajima na način kao da je najmoprimac i u prethodnim razdobljima primjenjivao MSFI 16. Zbog toga primjena ovog pristupa zahtjeva prezentaciju trećeg izvještaja o financijskom položaju (bilanca) u skladu sa odredbama MRS 1 – Prezentiranje financijskih izvještaja."*⁶⁹

Prvo je potrebno izračunati vrijednost imovine i obveze prilikom početnog sklapanja ugovora o najmu, zatim izračunati vrijednost imovine i obveze sa 01.01.2018, 31.12.2018 te 31.12.2019. te prepraviti sporedne podatke u financijskim izvještajima za 2018. godinu.

S druge strane, modificirani retroaktivni pristup ne zahtijeva prepravljavanje prethodnih razdoblja već se utjecaj primjene standarda evidentira na početku tekućeg obračunskog razdoblja u kojemu se prvi puta primjenjuje kao usklada kapitala.⁷⁰

Pri tome prilikom odabira modificiranog retroaktivnog pristupa postoje dvije mogućnosti odabira implementacije:

- pojednostavljeni oblik implementacije kojeg karakterizira priznavanje imovine i obveza u vrijednosti identičnoj na dan prve primjene ovog MSFI-a (odnosno 01.01.2019. godine)
- kompleksniji oblik implementacije kojeg karakterizira priznavanje imovine sa pravom korištenja u vrijednosti identičnoj prilikom implementacije korištenjem punog retroaktivnog pristupa. U ovom slučaju se efekti razlike između obveza utvrđenih na ovaj način i imovine sa pravom korištenja priznaju se na teret zadržanih dobitaka u bilanci najmoprimca. Suštinski, ovaj model predstavlja kombinaciju punog retroaktivnog pristupa i pojednostavljenog modificiranog retroaktivnog pristupa.⁷¹

⁶⁸ Kopun Group, MSFI 16 Najmovi u praksi, dostupno na: https://kopun.hr/wp-content/uploads/2019/04/KOPUN_MSFI-16_Upute.pdf (posjećeno 07. srpnja 2019.), str. 26

⁶⁹ Kopun Group, op. cit., str. 26

⁷⁰ Kopun Group, op. cit., str. 28

⁷¹ Kopun Group, MSFI 16 Najmovi u praksi, dostupno na: https://kopun.hr/wp-content/uploads/2019/04/KOPUN_MSFI-16_Upute.pdf (posjećeno 07. srpnja 2019.), str. 28

Zbog ograničenih pristupa informacijama, za potrebe ovoga rada koristit će se pojednostavljeni oblik implementacije na temelju podataka godišnjih izvještaja grupe Inditex. Istraživanje će biti provedeno tako da će se iznosi budućih plaćanja po operativnim najmovima navedeni u izvještajima sa 31.12.2017. godine svesti na sadašnju vrijednost kako bi se utvrdila sadašnja vrijednost imovine te obveza po operativnim najmovima na 31.12.2018. godine. Budući da je dostupnost podataka ograničena te su neke polazne veličine procijenjene potrebno je naglasiti da se cijelo istraživanje temelji na simulaciji godišnjih financijskih izvještaja na temelju kojih su izračunani financijski pokazatelji.

Tablica 3. Iznos budućih plaćanja po operativnim najmovima za 2018. godinu

(u milijunima Eura)	Manje od 1 godine	1-5 godina	Više od 5 godina
Troškovi najma	1.453	2.386	1.092

Izvor: Inditex, Bilješke uz financijske izvještaje 2018.

Sljedeća tablica prikazuje sadašnju vrijednost preostalih plaćanja na temelju operativnih najмова utvrđenih prilikom sastavljanja izvještaja za 2017. godinu. Obveza plaćanja utvrđena je na kraju 2017. godine te samim time predstavlja inicijalnu obvezu po operativnim najmovima na početku 2018. godine te će to biti polazna veličina za korigiranje financijskih izvještaja za 2018. godinu. Najmovi su podijeljeni u 3 skupine prema vremenu trajanja ugovora na one s istekom do 1 godine, 2-5 godina te više od 5 godina. Budući da u bilješkama nije navedena količina ugovora o najmu koji su obuhvaćeni ovim izračunom niti ugovoreni rok svakog, potrebno je procijeniti količinu ugovora u svakoj skupini budućih plaćanja, pa ćemo rok za skupinu 2-5 godina za potrebe ovog rada procijeniti na 3 godine, a skupinu više od 5 godina procijeniti ćemo na 10 godina.

Tablica 4. Kamatne stope po sklopljenim ugovorima o najmu

Španjolska	0,87%
Ostatak EU	1,36%
Sjeverna Amerika	4,30%
Azija i ostatak svijeta	3,63%

Izvor: Inditex, Bilješke uz financijske izvještaje 2018.

Tablica 4 prikazuje kamatne stope po sklopljenim ugovorima o financiranju po različitim regijama. Budući da ne znamo iznos plaćanja s osnove najмова po pojedinim regijama, za potrebe rada koristiti će se prosječna kamatna stopa koja u ovom slučaju iznosi 3%. Kamatna stopa je potrebna kako bi se iznos budućih plaćanja po operativnom najmu diskontirao na sadašnju vrijednost.

Također, budući da kreatori financijskih izvještaja prema MSFI-u 16 u izvještaje ne moraju uključiti kratkotrajne najmove te imovine male vrijednosti, u izračunu neće biti korištena plaćanja na osnovi najмова do jedne godine navedena u bilješkama.

Tablica 5. Operativni najmovi sa ugovorenim rokom 1-5 godina

Ugovoreni rok 1-5 godina	
Obveze 2018 (EUR)	
Početno stanje	2.355.672.410
Kamata za 2018.	59.834.079
Plaćanja za 2018.	805.000.000
Stanje na 31.12.18.	1.610.506.489
Imovina 2018 (EUR)	
Nabavna vrijednost	2.355.672.410
Amortizacija	785.224.137
Sadašnja vrijednost	1.570.448.273
Troškovi 2018 (EUR)	
Trošak amortizacije	785.224.137
Trošak kamata	59.834.079

Izvor: Podaci dobiveni izračunom temeljem niza pretpostavki

Tablica 5 prikazuje obveze, imovinu te trošak amortizacije kamata i najмова za najmove s ugovorenim rokom trajanja 1-5 godina koji bi bili uključeni u izvještaje za 2018. godinu da se tada primjenjivao MSFI 16, no treba uzeti u obzir da se radi o simuliranim podacima. Iznosi su rezultat provedenih izračuna na temelju prethodno navedenih procijenjenih polaznih veličina. Procijenjeno razdoblje trajanja najma je 3 godine, procijenjena diskontna kamatna stopa je 3%, a godišnji iznos plaćanja uvećan za kamate je 836 milijuna Eura.

Pretpostavka je da se radi o 1 najmu. Godišnja plaćanja su diskontirana, te je sadašnja vrijednost utvrđena kao razlika između nabavne vrijednosti imovine u najmu te amortizacije istog. Također je izračunat i pripadajući trošak kamata navedenog najma s obzirom da je trošak kamata prema MSFI-u 16 potrebno u računu dobiti i gubitka prikazati kao financijski rashod.

Tablica 6. Operativni najmovi sa ugovorenim rokom duljim od 5 godina

Ugovoreni rok 5 godina i više	
Obveze 2018 (EUR)	
Početno stanje	969.022.469
Kamata za 2018.	24.613.171
Plaćanja za 2018.	108.200.000
Stanje na 31.12.18.	885.435.640
Imovina 2018 (EUR)	
Nabavna vrijednost	969.022.469
Amortizacija	96.902.247
Sadašnja vrijednost	872.120.222
Troškovi 2018 (EUR)	
Trošak amortizacije	96.902.247
Trošak kamata	24.613.171

Izvor: Podaci dobiveni izračunom temeljem niza pretpostavki

Tablica 6 prikazuje obveze, imovinu te trošak amortizacije kamata i najmova za najmove s ugovorenim rokom trajanja 5 godina i više koji bi bili uključeni u izvještaje za 2018. godinu da se tada primjenjivao MSFI 16, no treba uzeti u obzir da se radi o simuliranim podacima. Iznosi su rezultat provedenih izračuna na temelju prethodno navedenih procijenjenih polaznih veličina.

Procijenjeno trajanje razdoblja najma je 10 godina, procijenjena diskontna kamatna stopa je 3%, a godišnji iznos plaćanja uvećan za kamate iznosi 125 milijuna Eura. Pretpostavka je da se radi o 1 najmu. Godišnja plaćanja su diskontirana, te je sadašnja vrijednost utvrđena kao razlika između nabavne vrijednosti imovine u najmu te amortizacije istog. Također je izračunat i pripadajući trošak kamata navedenog najma.

Tablica 7. Operativni najmovi ukupno

Ukupno za sve najmove 1-5 + 5	
Obveze 2018	u milijunima Eura
Početno stanje	3.324.694.879
Kamata za 2018.	84.447.250
Plaćanja za 2018.	913.200.000
Stanje na 31.12.18.	2.495.942.129
Imovina 2018	u milijunima Eura
Nabavna vrijednost	3.324.694.879
Amortizacija	882.126.384
Sadašnja vrijednost	2.442.568.496
Troškovi 2018	u milijunima Eura
Trošak amortizacije	882.126.384
Trošak kamata	84.447.250

Izvor: Podaci dobiveni izračunom temeljem niza pretpostavki

Tablica 7 prikazuje ukupan iznos imovine, obveza, troškova amortizacije i kamata po operativnom najmu za 2018. godinu koji će biti korišteni za potrebe ovoga rada. Iznosi su rezultat provedenih izračuna na temelju prethodno navedenih procijenjenih polaznih veličina, no treba uzeti u obzir da se radi o simuliranim podacima. Dakle, vrijednost imovine po operativnom najmu iznosi 2,57 milijardi eura, obveza 2,61 milijardi Eura. Budući da vrijednost imovine i obveza nije ista, razlika od 31,77 milijuna eura rasporedit će se na teret zadržane dobiti.

Tablica 8. Simulirani izvještaj o financijskom položaju za 2018. godinu

Konsolidirani Izvještaj o financijskom položaju		
(iznosi u milijunima Eura)	31.12.2018. (MRS 17)	Simulacija (MSFI 16)
AKTIVA		
Dugotrajna imovina	11.064	13.506
Nematerijalna imovina	1.580	1.580
Imovina s pravom uporabe	464	464
Goodwill	206	206
Ostala nematerijalna imovina	910	910
Materijalna imovina	8.359	10.801
Imovina s pravom uporabe	-	2.442
Zemljišta i građevinski objekti	1.715	1.715
Postrojenja i oprema	5.768	5.768
Materijalna imovina u pripremi	436	436
Ostala materijalna imovina	420	420
Ulaganje u nekretnine	20	20
Dugotrajna financijska imovina	1.125	1.125
Dani zajmovi, depoziti i slično	15	15
Ostala ulaganja koja se obračunavaju metodom udjela	249	249
Ostala dug fin imovina	3	3
Odgođena porezna imovina	858	858
Kratkotrajna imovina	10.620	10.620
Zalihe	2.716	2.716
Sirovine i materijal	111	111
Proizvodnja u tijeku	35	35
Gotovi proizvodi	2.570	2.570
Potraživanja	1.089	1.089
Potraživanja od kupaca	458	458
Potraživanja od države i drugih institucija	326	326
Ostala potraživanja	144	144
Ostala kratkotrajna potraživanja	161	161
Financijska imovina	6.815	6.815
Ulaganja u vrijednosne papire	1.929	1.929
Ostala financijska imovina	20	20
Novac u banci i blagajni	4.866	4.866
UKUPNO AKTIVA	21.684	24.126
PASIVA		
Kapital	14.683	14.630
Kapital koji se može pripisati matici	14.653	14.653
Kapital koji se može pripisati nekontrolirajućim interesima	30	30
Korekcija na teret zadržane dobiti	-	(53)
Rezerviranja	229	229
Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	69	69
Druga rezerviranja	159	159
Dugoročne obveze	1.389	3.884
Obveze za zajmove, depozite i slično	983	2.495
Ostale dugoročne obveze	89	89
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	5	5
Odgođena porezna obveza	312	312
Kratkoročne obveze	5.383	5.383
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	84	84
Obveze prema dobavljačima	3.744	3.744
Obveze prema zaposlenicima	426	426
Obveza za poreze, doprinose i slična davanja	618	618
Ostale kratkoročne obveze	511	511
UKUPNO PASIVA	21.684	24.126

Izvor: Podaci dobiveni izračunom temeljem niza pretpostavki

Tablica prikazuje simuliranu konsolidiranu bilancu odnosno konsolidirani izvještaj o financijskom položaju grupacije Inditex. Izvještaj uključuje originalni koji prikazuje stanje na dan 31.12.2018., te simulirani izvještaj koji uzima u obzir procijenjenu imovinu i obveze po

operativnom najmu dobiveni izračunima na temelju procijenjenih polaznih veličina. U originalnom izvještaju najmovi su uključeni prema tada važećem Međunarodnom računovodstvenom standardu 17, što znači da je u bilanci vidljiva samo imovina u financijskom najmu. U operativnom najmu su prostori u kojima se nalaze prodavaonice.

Imovinu u financijskom najmu možemo vidjeti u originalnom izvještaju pod pozicijom dugotrajne nematerijalne imovine, imovina s pravom uporabe. U ovom slučaju iznosi 1,58 milijardi Eura te čini 7,29% ukupne imovine. Obveze po financijskom najmu nalaze se pod pozicijom dugoročnih obveza te iznose 983 milijarde Eura, što čini 14,5% svih obveza.

Nakon simulacije izvještaja procijenjenim vrijednostima, dugotrajna materijalna imovina s pravom uporabe iznosi 3,04 milijardi Eura što je dovelo do povećanja ukupne imovine sa 21,68 milijardi eura na 24,26 milijarde Eura. Udio imovine s pravom uporabe u ukupnoj imovini sada iznosi 12,52%. Simulacija je također dovela do smanjenja kapitala sa 14,68 milijardi na 14,65 milijardi Eura, a dugoročne obveze su povećane sa 1,39 na 3,99 milijardi eura te čine 16,47% izvora sredstava grupacije.

Tablica 9. Simulirani račun dobiti i gubitka za 2018. godinu

(iznosi u milijunima Eura)	31.12.2018. (MRS 17)	Simulacija (MSFI 16)
Poslovni prihodi	26.145	26.145
Prihodi od prodaje	25.912	25.912
Ostali poslovni prihodi	233	233
Poslovni rashodi	21.788	22.670
Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	(52)	(52)
Troškovi sirovina i materijala	11.360	11.360
Troškovi osoblja	4.136	4.136
Amortizacija	1.100	1.982
Troškovi operativnog najma	2.392	2.392
Rezerviranja	21	21
Ostali poslovni rashodi	2.831	2.831
Financijski prihodi	93	93
Prihodi s osnove kamata	29	29
Prihodi s osnove tečajne razlike	64	64
Financijski rashodi	76	160
Rashodi s osnove kamata	15	99
Rashodi s osnove tečajne razlike	61	61
Udio u dobitku pridruženih poduzetnika	54	54
Dobit prije oporezivanja	4.428	3.462
Porez na dobit	980	762
Dobit nakon oporezivanja	3.448	2.700

Izvor: Podaci dobiveni izračunom temeljem niza pretpostavki

Tablica 9 prikazuje simulirani konsolidirani Račun dobiti i gubitka sa stanjem na dan 31.12.2018. te simulirani izvještaj u koji su uključeni procijenjeni troškovi po operativnom najmu. Originalni izvještaj prikazuje troškove amortizacije u koju nije uključena imovina pod operativnim najmom te troškove operativnog najma koji uključuju i troškove kamata jer po

MRS-u 17 to nije bilo obavezno razdvajati. Troškovi operativnog najma čine 10,98% svih poslovnih rashoda.

Nakon simulacije izvještaja vidljivo je da su poslovni rashodi povećani sa 21,79 milijardi eura, na 22,69 milijardi eura odnosno povećanje je 4,15%, te je to dovelo do smanjenja operativne dobiti sa 4,36 milijardi Eura na 3,45 milijardi eura odnosno 20,77%. Također, simulacija je dovela i do povećanja financijskih rashoda sa 76, na 164 milijuna Eura.

Konačan utjecaj uvođenja MSFI-a 16 odražava se na dobit prije oporezivanja koja je smanjena sa 4,43 milijarde Eura na 3,44 milijardu Eura, te to posljedično vodi smanjenju obveze poreza na dobit, ali i dobiti nakon oporezivanja.

Dakle, nakon svih simulacija provedenih koristeći izračuna dobivene na temelju procijenjenih vrijednosti možemo uočiti povećanje vrijednosti imovine, ali i dugoročnih obveza te smanjenje kapitala, što za posljedicu ima povećanje aktive, ali i pasive. Nadalje, utjecaj je vidljiv i kroz povećanje poslovnih i financijskih rashoda što je rezultiralo znatnim smanjenjem dobiti prije oporezivanja te dobiti nakon oporezivanja.

Pozitivan efekt simulacije izvještaja je smanjenje obveze poreza na dobit zbog smanjenja dobiti prije oporezivanja. Smanjenje dobiti prije oporezivanja treba uzeti sa oprezom budući da je amortizacija obračunska kategorija i ne predstavlja odljev novca iz poduzeća, nego je u ovom slučaju poslužila kao porezni zaklon.

Navedene iznose, ali i rezultate nakon simulacije treba uzeti s oprezom budući da se cijeli izračun temelji na nizu pretpostavki i procijenjenih veličina zbog ograničenih informacija od strane kreatora financijskih izvještaja grupacije Inditex.

4.3. Utjecaj promjene standarda na pokazatelje analize financijskih izvještaja

Prilikom ocjene uspješnosti poslovanja poduzeća kao glavni kriterij u obzir se uzimaju ostvareni dobitak (gubitak) ili visina ostvarenih prihoda. Ostvareni dobitak predstavlja mjeru profitabilnosti, a visina prihoda odražava tržišnu poziciju tvrtke. Budući da navedeni pokazatelji nisu jedini indikatori uspješnosti i sigurnosti poslovanja poduzeća takve informacije nisu dovoljne da bi se ocijenila profitabilnost poduzeća budući da navedene informacije ovise o različitim čimbenicima poput industrije u kojoj poduzeća posluju. Ocjena uspješnosti poslovanja temelji se na izračunu niza pokazatelja koji su dobiveni stavljanjem u odnos različitih veličina prikazanih u financijskim izvještajima poduzeća. Na taj način moguće je usporediti uspješnost poslovanja pojedinog poduzeća sa sličnim poduzećima u istoj industriji, produktivnost poduzeća po zaposlenom i slično.⁷²

Pokazatelji se mogu razvrstati u nekoliko glavnih skupina ili kategorija: profitabilnost, likvidnost, zaduženost, učinkovitost korištenja imovinom, aktivnost, sposobnost otplate duga, , produktivnost i ekonomičnost.⁷³

Tablica 10. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelj	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent trenutne likvidnosti	Novac u banci i blagajni	Kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	Novac u banci i blagajni + potraživanja	Kratkoročne obveze
Koeficijent tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina	Kapital + dugoročne obveze

Tablica 10 prikazuje pokazatelje likvidnosti koji nam ukazuju na to koliko je poduzeće sposobno podmiriti dospjele kratkoročne obveze likvidnim sredstvima odnosno novcem te brzo unovčivom imovinom.

Budući da uvođenjem MSFI-a 16 nije došlo do promjena stavki kratkotrajne imovine i obveza za potrebe ovoga istraživanja izračunan je koeficijent financijske stabilnosti.

⁷² Kovačić, D. (2015.), Izabrani financijski pokazatelji poslovanja poduzetnika prema djelatnostima, Računovodstvo, revizija i financije, No. 8, str. 131

⁷³ Jašić, T. (2017.), Analiza poslovanja i kreditne sposobnosti društva putem financijskih pokazatelja, RRIF, No. 10, str.135

Tablica 11. Pokazatelj financijske stabilnosti za grupaciju INDITEX

Pokazatelj	MRS 17	MSFI 16
Koeficijent financijske stabilnosti	0,69	0,73

Tablica prikazuje promjenu koeficijenta financijske stabilnosti nakon što je bilanca korigirana prema uputama MSFI-a 16. Navedeni koeficijent ukazuje na dugotrajnu mogućnost financiranja poduzeća. Poželjno je da ovaj koeficijent bude manji od 1 jer u tom slučaju pokazuje da se dugotrajna imovina u cijelosti financira iz dugoročnih izvora. U slučaju da je koeficijent veći od 1 poduzeće bi bilo u problemu budući da se tada dio dugotrajne imovine financira iz kratkoročnih izvora. Iz priložene tablice vidljivo je da je simulacija izvještaja utjecala na malo povećanje koeficijenta no on je još uvijek na poželjnoj razini.

Tablica 12. Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelj	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	Kapital	Ukupna imovina
Koeficijent financiranja	Ukupne obveze	Kapital
Pokriće troškova kamata	Dobit prije kamata i poreza	Trošak kamata
Stupanj pokrića I	Kapital	Dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II	Glavnica + dugoročne obveze	Dugotrajna imovina

Sljedeća tablica pokazuje pokazatelje zaduženosti sa pripadajućim formulama. Pokazatelji prezentiraju u kojoj mjeri se poduzeće financira iz tuđih izvora. Ukazuju nam na to da li će poduzeće biti u mogućnosti podmiriti dospjele obveze.

Tablica 13. Pokazatelji zaduženosti grupacije INDITEX

Pokazatelj	MRS 17	MSFI 16
Koeficijent zaduženosti	0,32	0,39
Koeficijent vlastitog financiranja	0,68	0,61
Koeficijent financiranja	0,48	0,65
Pokriće troškova kamata	296,20	35,97
Stupanj pokrića I	1,33	1,08
Stupanj pokrića II	1,45	1,37

Tablica 13 prikazuje kako je simulacija financijskih izvještaja prema MSFI-u 16 utjecala na kretanje pokazatelja zaduženosti. Koeficijent zaduženosti bi trebao biti manji ili jednak 0,5 što

znači da se najviše 50% imovine treba financirati iz tuđih izvora. Ova tablica prikazuje da je MSFI 16 utjecao na pogoršanje pokazatelja zaduženosti. Iako je pokazatelj na prihvatljivoj razini vidim da se povećao za 8%. Koeficijent vlastitog financiranja prikazuje u kojoj mjeri se imovina financira iz vlastitih izvora te je poželjno da i on bude jednak ili veći od 0,5. Navedeni pokazatelj je također na poželjnoj razini no MSFI 16 je utjecao i na njegovo povećanje te je samim time poduzeće prikazivalo manju zaduženost od stvarne.

Koeficijent financiranja trebao bi biti manji ili jednak 1, što znači da bi se poduzeće trebalo financirati više iz vlastitih nego tuđih sredstava što je kod Inditexa slučaj, no i tu vidimo pogoršanje navedenog pokazatelja. Nadalje, pokriće troškova kamata pokazuje dinamičnu zaduženost poduzeća, odnosno pokazuje u kojoj mjeri će poduzeće u budućnosti biti sposobno plaćati kamate na posuđena sredstva. Tu vidimo najveći utjecaj MSFI-a.

Prema MRS-u 17 poduzeće je i više nego sposobno vratiti sva posuđena sredstva uz pripadajuće kamate, no nakon provedene simulacije financijskih izještaja vidimo da to nije slučaj budući da se iznos troškova kamata znatno povećao, pokazatelj je na razini većoj od 1, ali ne 4 puta većoj od troškova kamata. Tu vidimo da ne iskazivanje kamata po operativnom najmu uvelike može zavarati potencijalne investitore glede zaduženosti i obveza poduzeća budući da neplaćanje kamata u ugovorenim rokovima dovodi do zaračunavanja zateznih kamata što posljedično povećava obveze poduzeća.

Tablica 14. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelj	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	Ukupni prihodi	Ukupna imovina
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	Ukupni prihodi	Kratkotrajna imovina
Koeficijent obrta potraživanja	Prihodi od prodaje	Potraživanja
Trajanje naplate potraživanja	365	Koeficijent obrta potraživanja

Pokazatelji aktivnosti pokazuju da li poduzeće efikasno upotrebljava vlastite resurse. Dakle, pokazuju brzinu cirkulacije imovine poduzeća te njenu sposobnost da generira prihode. Koeficijenti uvelike ovise o tome kakvu gospodarsku djelatnost obavlja poduzeće. Iako je poželjno da pokazatelji budu što veći, ukoliko su izračunane vrijednosti manje ne mora značiti da poduzeće nije efikasno. Primjerice proizvodna poduzeća će u pravilu imati manje koeficijente od poduzeća koja se bave preprodajom proizvoda budući da se kod njih zalihe ne zadržavaju dugo dok je proizvodnim poduzećima potrebno određeno vrijeme kako bi zalihe sirovina postale gotovi proizvod.

Tablica 15. Pokazatelj aktivnosti grupacije INDITEX

Pokazatelj	MRS 17	MSFI 16
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	1,21	1,09

Budući da simulacijom izvještaja nije došlo do promjena u pozicijama kratkotrajne imovine i potraživanja istraživanjem je obuhvaćen samo koeficijent obrtaja ukupne imovine. Obzirom da se poduzeće bavi trgovinom poželjno je da je koeficijent što veći od 1 što znači da poduzeće ne gomila zalihe te da one ne postaju nekurentne. Navedenim promjenama došlo je do smanjenja navedenog koeficijenta budući da se udio dugotrajne imovine u ukupnoj imovini povećao.

S obzirom da su u imovinu uključeni prostori u kojima se obavlja prodaja proizvoda, a oni sami po sebi ne ostvaruju prihod direktno sasvim je prirodno da se navedeni pokazatelj smanjio. Iz navedenog je vidljivo da je zapravo efikasnost grupacije manja i da su investitori mogli doći do krivog zaključka.

Tablica 16. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelj	Brojnik	Nazivnik
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi
Ekonomičnost poslovanja (prodaje)	Prihodi od prodaje	Rashodi od prodaje
Ekonomičnost financiranja	Financijski prihodi	Financijski rashodi

Pokazatelji ekonomičnosti pokazuju koliko se jedinica prihoda ostvari po jedinici rashoda. Poželjno je da bude što veći, a ukoliko je manji od 1 znači da poduzeće posluje s gubitkom. Ukoliko je pokazatelj dugoročan to može ukazati na ozbiljne probleme u kojima se poduzeće nalazi te da bi o ulaganja u takvo poduzeće trebalo dobro razmisliti. Također, ukoliko se poduzeće ne bavim financijskim uslugama, a ostvaruje ekonomičnost financiranja veću od 1 te ostvaruje ekonomičnost poslovanja manju od 1, dugoročno to može značiti da poduzeće ima problema prilikom obavljanja registrirane gospodarske djelatnosti i ostvarivanja prihoda na temelju prodaje proizvoda ili usluga.

Tablica 17. Pokazatelji ekonomičnosti grupacije INDITEX

Pokazatelj	MRS 17	MSFI 16
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,20	1,15
Ekonomičnost poslovanja (prodaje)	1,20	1,15
Ekonomičnost financiranja	1,22	0,58

Tablica prikazuje utjecaj simulacije na pokazatelje ekonomičnosti. Vidimo da je utjecaj na ekonomičnost poslovanja i ukupnog poslovanja, mali, te da su ova 2 pokazatelja jednaka. Utjecaj je veći na pokazatelj ekonomičnosti financiranja što je i za očekivati budući da je poduzeće primarna djelatnost trgovina. Također, do pogoršanja je došlo budući da je prema MSFI-u 16 trošak kamata prikazan kao financijski rashod.

Tablica 18. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelj	Brojnik	Nazivnik
Neto marža profita	Dobit nakon oporezivanja	Ukupni prihodi
Bruto marža profita	Zarade prije kamata i poreza	Ukupni prihodi
Neto rentabilnost imovine	Dobit nakon oporezivanja	Ukupno aktiva
Bruto rentabilnost imovine	Zarade prije kamata i poreza	Ukupno aktiva
Rentabilnost glavnice	Dobit nakon oporezivanja	Glavnica

Pokazatelji profitabilnosti mjere ukupnu učinkovitost poslovanja poduzeća. Neto i bruto marža profita pokazuju koliko jedinica dobiti nakon oporezivanja, odnosno prije oporezivanja i kamata poduzeće generira iz jedne novčane jedinice prihoda. Rentabilnost imovine pokazuje koliko jedinica dobiti poduzeće generira iz jedne novčane jedinice imovine, a rentabilnost glavnice pokazuje koliko jedinica dobiti poduzeće generira iz jedne novčane jedinice vlastitoga kapitala. Što su ovi pokazatelji veći učinkovitost poslovanja poduzeća je bolja.

Tablica 19. Pokazatelji profitabilnosti grupacije INDITEX

Pokazatelj	MRS 17	MSFI 16
Neto marža profita	13%	10%
Bruto marža profita	17%	14%
Neto rentabilnost imovine	16%	11%
Bruto rentabilnost imovine	20%	15%
Rentabilnost glavnice	23%	18%

Tablica prikazuje kako simulacija izvještaja utječe na pokazatelje profitabilnosti. Tu također vidimo utjecaj MSFI-a 16 na smanjenje navedenih pokazatelja. Vidljivo je da poduzeće zapravo generira manje jedinica dobiti prije i nakon oporezivanja nakon što su u izvještaje uključene i obveze i imovina u operativnom lizingu. Vidimo da uključivanje obveza po operativnom lizingu u financijske izvještaje ima utjecaj na pokazatelje profitabilnosti poduzeća te da time osigurava realniju sliku o uspješnosti poslovanja poduzeća.

Tablica 20. Pokazatelji investiranja

Pokazatelj	Brojnik	Nazivnik
Zarada po dionici	Dobit nakon oporezivanja	Broj dionica
Dividenda po dionici	Dio neto dobiti za isplatu dividendi	Broj dionica
Ukupna rentabilnost dionice	Zarada po dionici	Tržišna cijena dionice

Pokazatelji investiranja korisni su ulagateljima u dionice budući da pokazuju uspješnost investiranja u iste. Svakog investitora zanima zarada koju može ostvariti kupnjom dionica poduzeća. Iako poduzeće ostvaruje dobit, ulagateljima su bitni i prinosi u obliku dividendi koji se ostvaruju ulaganjem kapitala u poduzeće ukoliko to isto poduzeće ostvaruje dobit iz koje dio može raspodijeliti dioničarima. Za one kojima dividenda nije bitna ovi pokazatelji mogu biti korisni ukoliko razmišljaju o kupnji, a zatim i prodaji ovih vrijednosnih papira.

Tablica 21. Pokazatelji investiranja grupacije INDITEX

Pokazatelj	MRS 17	MSFI 16
Zarada po dionici	1,09	0,85
Prosječna cijena dionice	22,35 EUR	22,35 EUR
Ukupna rentabilnost dionice	4,87%	3,80%

U tablici 21 vidimo da su procijenjene promjene uzrokovale pad zarade po dionici, što može dovesti do toga da neki investitori svoje dionice prodaju ili da su pri kupnji spremni ponuditi manje novca budući da pad zarade nije zanemariv. S obzirom da dividendu po dionici ne možemo izračunati budući da bi samom simulacijom izvještaja dobit tekuće godine bila manja, pa bi samim time i iznos dobiti namijenjen za isplatu dividendi bio smanjen možemo pretpostaviti da bi se i dividenda po dionici smanjila što bi bilo negativno za investitore.

4.4. Utjecaj navedenih promjena na ocjenu poslovanja poduzeća od strane interesno -utjecajnih skupina

Interesno utjecaje skupine odnosno korisnike financijskih izvještaja obuhvaćaju raznovrsne kategorije korisnika kao što su postojeći ulagatelji odnosno vlasnici, potencijalni investitori, vjerovnici, država te šira javnost kao cjelina.⁷⁴ Oni imaju raznolike interese za pregledom financijskih izvještaja, ali i utjecaj na njihovo sastavljanje.

Ulagatelji odnosno postojeći vlasnici žele ostvariti što veće prihode od uložene imovine u poduzeće, pa je u smislu sastavljanja financijskih izvještaja bitno vjerodostojno prikazati što veću dobit kako bi poduzeće privuklo vlasnike da u poduzeće ulažu još više imovine.

Nadalje, financijski izvještaji važni su i za vjerovnike budući da na temelju njih ocjenjuju da li će posuditi sredstva za financiranje poduzeću. Tu je također važno da poduzeće prikaže što je moguće bolji financijski rezultat poslovanja, kako bi uvjerio vjerovnike da će posuđena sredstva moći vratiti, uz pripadajuće kamate. Također je važna i struktura obveza budući da se obveze prema dobavljačima i obveze po primjerice dugoročnim kreditima ne tretiraju isto.

Javnost je također zainteresirana za veća poduzeća jer ukoliko je poduzeće društveno odgovorno te ukoliko ulaže u sjedište poslovanja to će kod javnosti stvoriti pozitivan dojam o poduzeću te će podupirati svaki njegov korak. Ponekad čak i ako se radi o nekom škakljivom pitanju poduzeće će proći s manjim s manjim neodobravanjem ukoliko već ima potporu javnosti.

Tu je također bitna i javna uprava budući da ona na temelju poslovanja zarađuje od poreza i različitih doprinosa.

Korisnici financijskih izvještaja moraju biti uzeti u obzir da se često može dogoditi da je poduzeću ponekad teško raskinuti ugovor o operativnom najmu kao i sličan bilo koji dugoročni ugovor. No, nažalost, točna procjena imovine i obveza koje se odnose na poslovanje nije jednostavna.⁷⁵

⁷⁴ Krajačić, D. (2006.), Financijsko izvještavanje – zašto i kome?, Računovodstvo, revizija i financije, No. 4, 2006., str. 49

⁷⁵ Goodacre, A. (2003.), Operating lease finance in the UK retail sector, The International Review of Retail, Distribution and Consumer Research, Vol. 13, No.1, str. 121

Ako se uzmu u obzir pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti i ekonomičnosti može se zapravo vidjeti da promjene nisu ekstremno značajne te da se ovdje radi o zdravom poduzeću koje usprkos znatnom povećanju zaduženosti po operativnom najmu ima pozitivne pokazatelje budući da vlastiti izvori financiranja zauzimaju puno veći obujam pasive naspram tuđih izvora financiranja.

Sa stajališta investitora koji uz navedene pokazatelje promatraju i pokazatelje profitabilnosti i investiranja tu bi moglo doći do promjena u njihovom ponašanju vezanom uz ulaganje vlastitog kapitala u grupaciju INDITEX. Naime, promjene su uzrokovale smanjenje profitabilnosti poduzeća te samim time pokazale da je poduzeću smanjena učinkovitost ako uzmemo u obzir ugovore o operativnom najmu.

Nadalje, ono što je također bitno za investitore je profit koji ostvaruju ulaganjem u dionice. Iz priloženog vidimo da je zarada po dionici pala, a samim time bi pala i dividenda po dionici. Ovakva promjena ne mora biti značajna za ulagatelje koji ne posjeduju veću količinu dionica no, za one koji posjeduju veću količinu dionica ovakav pad zarade mogao bi dovesti do toga svoje dionice prodaju, a kod potencijalnih investitora ta bi promjena mogla uzrokovati smanjenu zainteresiranost. Posljedično to može dovesti do pada cijena dionica. No, ako do pada cijena dionica i dođe to neće biti značajan iznos s obzirom da iako zarada po dionici pada ovakvo poduzeće će teško doći u krizu vezanu uz nemogućnost vraćanja dospjelih obveza.

5. ZAKLJUČAK

Međunarodni standardi financijskoga izvještavanja (MSFI) predstavljaju zajednička pravila za pripremu i prezentaciju financijskih izvještaja kako bi se postigla njihova transparentnost i usporedivost na globalnoj razini. Jednom doneseni Međunarodni računovodstveni standardi nisu zauvijek dani nego su podložni promjenama. Jedna od tih promjena je i uvođenje Međunarodnoga standarda financijskoga izvještavanja 16 - Najmovi. Naime, prema prethodno važećem standardu 17 koji je određivao iskazivanje najmovi u financijskim izvještajima najmoprimci nisu morali iskazivati imovinu ni obveze u financijskim izvještajima. Na taj način zapravo nisu transparentno iskazivane obveze poduzeća.

Međunarodni standard financijskoga izvještavanja 16 nastoji ispraviti navedeni nedostatak te obvezuje i najmoprimce operativnih najmovi da u svojim financijskim izvještajima moraju iskazati i imovinu i obveze po operativnim najmovima. Nadalje, iako su troškovi po tim najmovima prema MRS-u 17 bili iskazana kao poslovni rashod, a uključivali su i glavnice i kamate, MSFI 16 određuje da je u Računu dobiti i gubitka potrebno odvojeno iskazati trošak glavnice i kamata nastalih po operativnim najmovima. Izuzetak od navedenog pravila su operativni najmovi manje vrijednosti te oni sa ugovorenim rokom do jedne godine koje poduzeća mogu, ali ne moraju uključiti u financijske izvještaje.

Prije uvođenja MSFI-a 16 provedene su razne analize koje ukazuju na to da najviše ugovora po operativnim najmovima ima sklopljenih u zrakoplovnoj industriji, maloprodaji, industriji putovanja, prijevoznoj industriji te telekomunikacijama. Upravo iz toga razloga kao predmet ovoga rada izabrana je grupacija Inditex koja se bavi maloprodajom.

Grupacija Inditex danas predstavlja jedan od najvećih modnih maloprodajnih lanaca. Sastoji se od brandova Zara, Pull&Bear, Massimo Dutti, Bershka, Stradivarius, OYSHO, Zara Home i Uterque. Poslovanje je započelo 1963. godine u Španjolskoj kao skromna radionica Confecciones GOA.

Grupacija je u bilješkama uz financijske izvještaje za 2018. godinu navela buduća plaćanja po operativnim najmovima koja su iskorištena kao polazna veličina provedene analize. Naime ta plaćanja predstavljaju obvezu po operativnim najmovima na kraju 2018. godine. Plaćanja su diskontirana uz niz pretpostavki te je procijenjena simulirana sadašnja vrijednost obveza na 31.12.2018. po operativnim najmovima sa pripadajućim kamatama te troškom amortizacije.

Nakon navedenog izračuna došlo je do povećanja prezentirane vrijednosti imovine u uporabi te povećanja prezentiranih obveza. Nadalje, došlo je i do promjena u Računu dobiti i gubitka budući da se povećao prezentirani iznos troškova amortizacije te rashoda s osnove kamata. Simulacija izvještaja dovela je do smanjenja dobiti prije oporezivanja, a posljedično i poreza na dobit kao i dobiti nakon oporezivanja.

S obzirom da se radi o zdravom poduzeću koje u svojoj strukturi ima veći udio kapitala, nego obveza, zapravo navedene promjene nisu utjecale na dovođenje poduzeća u nepovoljan financijski položaj, samim time pokazatelji zaduženosti su se neznatno pogoršali te interesno utjecajnim skupinama ipak pomažu i daju bolji uvid u samu strukturu zaduženosti poduzeća.

Nadalje, pokazatelji profitabilnosti jedini su pokazali značajnija odstupanja te se zarada po dionici smanjila te ukoliko vlasnik ima veći broj dionica u svom portfelju to bi moglo predstavljati značajnu razliku. Također, s obzirom da je i dobit nakon oporezivanja smanjena to bi moglo utjecati i na smanjenje dividendi što je također važna stavka za dioničare, no ipak treba uzeti u obzir da se radi o zdravom poduzeću te da sastavljanje financijskih izvještaja prema MSFI-u 16 ne bi trebalo utjecati nepovoljno na položaj grupe na tržištu kapitala.

Naravno, treba uzeti u obzir da se istraživanje temelji na nizu pretpostavki, procjena i simulacija s obzirom na dostupnost podataka u bilješkama uz financijske izvještaje grupe Inditex za 2018. godinu.

Iako je MSFI-16 predstavljen kao standard koji će imati negativan utjecaj na financijski položaj poduzeća zrakoplovne, maloprodajne industrije te industrije telekomunikacija nakon provedene analize možemo vidjeti da ukoliko se radi o zdravom poduzeću neće biti nepovoljnoga utjecaja, a ako i bude on će biti minimalan.

Također, smatram da će nakon ovih promjena i naglašavanja negativnog učinka na financijske izvještaje poduzeća, MSFI 16 zdravim poduzećima koja nemaju problema sa zaduživanjem pomoći da budu još profitabilnija jer će investitori i vjerovnici steći još više povjerenja u poslovanje i menadžment. S druge strane, poduzeća koja nemaju povoljnu strukturu izvora financiranja naići će na probleme prilikom sastavljanja financijskih izvještaja budući da će se povećati njihova prezentirana zaduženost i pogoršati pokazatelji te će doći do preispitivanja o ulaganju sredstava u takva poduzeća od strane interesno-utjecajnih skupina.

LITERATURA

1. Ángels Fitó, M., Moya, S., Orgaz, N. (2013) Considering the effects of operating lease capitalization on key financial ratios, Spanish Journal of Finance and Accounting, Vol. 42, No. 159, str. 341-369
2. Arimany, N., Fito M.A. (2018.), What lies behind compliance with operating leases disclosure?, Spanish Journal of Finance and Accounting, Vol. 47, No. 4 2018., str. 485-506
3. Belak, V., Crikveni Filipović, T. (2018.), MSFI 16 – Najmovi, RRIF, kolovoz 2018., str. 53-64
4. Brkanić, V. (2006.); MSFI - Prikaz i temeljna određenja; Računovodstvo, revizija i financije, No. 3, str. 71-76
5. Buzadžić, M. (2013.), Računovodstvo i menadžment - RiM: 14. međunarodna znanstvena i stručna konferencija , Zagreb: „Hrvatski računovođa”, Novisna udruge računovođa, poreznih savjetnika i financijskih djelatnika
6. Conceptual Framework for Financial Reporting, dostupno na: <https://www.ifrs.org> (posjećeno 21. lipnja 2019.)
7. Crikveni Filipović, T. (2018.), Što donosi novi MSFI 16 – Najmovi kod najmoprimca, RRIF, kolovoz 2018., str. 11-18
8. Darabos, E., Hrczeg, A. (2015.), A Few Fields of the Harmonization of Accounting Statements on the Basis of IFRS, Procedia Economics and Finance, No. 32, str. 332-337
9. DIREKTIVA 2013/34/EU, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&from=EN> (posjećeno 14. rujna 2019. godine)
10. Direktiva 4. o Godišnjim izvještajima društava, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A31978L0660> (posjećeno 14. rujna 2019. godine)
11. Direktiva 7. Konsolidirani izvještaji, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A31983L0349> (posjećeno 14. rujna 2019. godine)
12. Direktiva 8. o kvalifikacijama osoba odgovornih za obavljanje zakonom propisanih revizija računovodstvenih dokumenata, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:31984L0253> (posjećeno 14. rujna 2019. godine)
13. Direktiva EU 1606, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A32002R1606> (posjećeno 14. rujna 2019.)

14. Dragičević, B., Pejić, N. (2017.), Novi pristup izvještavanja o lizingu, Zbornik radova EkonBiz, str. 412-418
15. Foley, C. The Standard Setting Process of International Financial Reporting Standards by the International Accounting Standards Board (IASB), CPA Ireland, str.
16. Goodacre, A. (2003.), Operating lease finance in the UK retail sector, The International Review of Retail, Distribution and Consumer Research, Vol. 13, No.1, str. 99-125
17. HANFA: Leasing, dostupno na: <https://www.hanfa.hr/getfile.ashx/?fileId=42494> [5. srpnja 2019.]
18. Hladika, M. (2012.); Računovodstveni tretman najmova prema revidiranom prijedlogu novog MSFI-a (MRS 17); Računovodstvo i financije, Vol. 12., No. 2, str. 50-55
19. Horvat Jurjec, K. (2012.), Računovodstvo financijskog leasinga (najma), Računovodstvo, revizija, financije, Vol. 6, No. 12, str. 22-28
20. IFRS (2016.), IFRS 16 Leases, Effects Analysis International Financial Reporting Standard
21. Inditex: Our story, dostupno na: <https://www.inditex.com/en/about-us/our-story> (posjećeno 11. rujna 2019. godine)
22. Ismail, R. (2017.), An Overview of International Financial Reporting Standards (IFRS), International Journal of Engineering Science Invention, Vol. 6 No. 5 2017., str. 15-24
23. Jašić, T. (2017.), Analiza poslovanja i kreditne sposobnosti društva putem financijskih pokazatelja, RRIF, No. 10, str.134-146
24. Kalčićek, I., Sever Mališ, S. (2016.) Utjecaj modela financijskog izvještavanja na sigurnost i uspješnost poslovanja najmoprimca i leasing društava, Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, Vol. 14, No. 2, str. 94-110
25. Kopun Group, MSFI 16 Najmovi u praksi, dostupno na: https://kopun.hr/wp-content/uploads/2019/04/KOPUN_MSFI-16_Upute.pdf (posjećeno 07. srpnja 2019.)
26. Kovačić, D. (2015.), Izabrani financijski pokazatelji poslovanja poduzetnika prema djelatnostima, Računovodstvo, revizija i financije, No. 8, str. 131-138
27. KPMG (2018.) MSFI 16 – Najmovi
28. Krajačić, D. (2006.), Financijsko izvještavanje – zašto i kome?, Računovodstvo, revizija i financije, No. 4, 2006., str. 48-50
29. Krajačić, D. (2006.); Temeljne značajke MSFI-a; Računovodstvo, revizija i financije, No. 2; str. 26-31
30. Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, dostupno na: <https://www.hanfa.hr> (posjećeno 17. lipnja 2019.)

31. Mendoza, R.R. (2005.), International Accounting Standards: Historical and Rational Perspectives, *The Accountant's Journal*, Vol. 54, No. 1, str. 1-14
32. Morales-Díaz, José, Zamora-Ramírez, Constancio (2018): Effects of IFRS 16 on Key Financial Ratios: A New Methodological Approach, *Accounting in Europe*, Vol. 15. No. 1. Str. 1-33
33. Mrša, J. (2010.), Najmovi - MRS 17, *Računovodstvo, revizija i financije*, Vol. 12, No.10, str. 128-130
34. Mrša, J. (2016.), MSFI 16 – Najmovi, *Računovodstvo, revizija i financije*, Vo. 16, No. 3, str. 148-150
35. Narodne novine (2017.) Međunarodni računovodstveni standard 17, Zagreb: Narodne novine d.d., br. 2/00, 2017.
36. Narodne novine (2017.) Zakon o leasingu, Zagreb: Narodne novine d.d., Vol. 141, No.13, 2017
37. Narodne novine (2019), Zakon o računovodstvu, Zagreb: Narodne novine 80/19
38. Odbor za standarde financijskoga izvještavanja, dostupno na <https://www.ifrs.org/groups/international-accounting-standards-board/> [21. lipnja 2019.]
39. Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine, Vol. 140, No. 6, 2009.
40. Sever, I. (2010.) Utjecaj međunarodnih standarda financijskog izvještavanja na nacionalne računovodstvene standarde, Specijalistički poslijediplomski rad, Zagreb: Ekonomski fakultet
41. Pretnar, Abičić, S. (2015.), Operativni leasing vozila – računovodstveni i porezni tretman, *Računovodstvo i financije*, br. 12, str. 30-41
42. The Secret of Zara's Success: A Culture of Customer Co-creation, dostupno na: <https://martinroll.com/resources/articles/strategy/the-secret-of-zaras-success-a-culture-of-customer-co-creation/> (posjećeno 15. rujna 2019. godine)
43. Trimble, M. (2017.), The Historical and Current Status of IFRS Adoption around the World, University of Mannheim, str. 1-56
44. Vrdoljak, M. (2015.) Računovodstvo lizinga i njegova budućnost kao alternativnog izvora financiranja, Diplomski rad, Split: Ekonomski fakultet

POPIS TABLICA

Tablica 1. Članovi IASB-a	14
Tablica 2. Iznosi isplata po operativnim najmovima po industrijama.....	30
Tablica 3. Iznos budućih plaćanja po operativnim najmovima za 2018. godinu	34
Tablica 4. Kamatne stope po sklopljenim ugovorima o najmu	34
Tablica 5. Operativni najmovi sa ugovorenim rokom 1-5 godina.....	35
Tablica 6. Operativni najmovi sa ugovorenim rokom duljim od 5 godina.....	36
Tablica 7. Operativni najmovi ukupno.....	37
Tablica 8. Simulirani izvještaj o financijskom položaju za 2018. godinu.....	38
Tablica 9. Simulirani račun dobiti i gubitka za 2018. godinu	39
Tablica 10. Pokazatelji likvidnosti	41
Tablica 11. Pokazatelj financijske stabilnosti za grupaciju INDITEX.....	42
Tablica 12. Pokazatelji zaduženosti	42
Tablica 13. Pokazatelji zaduženosti grupacije INDITEX	42
Tablica 14. Pokazatelji aktivnosti.....	43
Tablica 15. Pokazatelj aktivnosti grupacije INDITEX.....	44
Tablica 16. Pokazatelji ekonomičnosti.....	44
Tablica 17. Pokazatelji ekonomičnosti grupacije INDITEX.....	44
Tablica 18. Pokazatelji profitabilnosti.....	45
Tablica 19. Pokazatelji profitabilnosti grupacije INDITEX.....	45
Tablica 20. Pokazatelji investiranja.....	46
Tablica 21. Pokazatelji investiranja grupacije INDITEX.....	46

ŽIVOTOPIS

OSOBNI PODACI

Ime i prezime: Kristina Klarić

Datum rođenja: 14.02.1995.

Adresa: Hrvatskih branitelja 7, 10370 Dugo Selo

Kontakt: kristinaklaric05@gmail.com / +385 98 731 445

OBRAZOVANJE

10/2013. – 10/2017. Ekonomski fakultet Zagreb – Prvostupnik ekonomije, univ. bacc. oec.

(Poslovna ekonomija)

2009. – 2013. Srednja škola Dugo Selo, smjer: Ekonomski

RADNO ISKUSTVO

OD 01/2019 Mazars Cinotti Accounting d.o.o. – junior assistant - obrada i knjiženje dokumentacije i raznih temeljnica, usklade stanja prema dobavljačima i kupcima, izrada izvještaja za interne potrebe i potrebe klijenta, izrada bilješki uz financijske izvještaje, kontrola putnih troškova i izračuna dnevnica, izrada i predaja JOPPD obrasca, rad u Luceedu i Wandu

OD 05/2018 DO 01/2019 Samsung Electronics Austria Gmbh podružnica Zagreb – accounting intern - odobravanje i izrada putnih naloga, obuka novih zaposlenika o podnošenju troškova službenog puta i reprezentacije, knjiženje dokumentacije, rad u SAP-u, izrada internih izvještaja, inventura, sudjelovanje u procesu usklade stanja sa dobavljačima

OD 12/2017 DO 01/2018 dm – drogerie markt d.o.o. – slaganje robe na police i rad na blagajni

09/11/2017 Deichmann d.o.o. – promicija I dijeljenje letaka i balona

OD 07/2017 DO 08/2017 dm – drogerie markt d.o.o. – slaganje robe na police i rad na blagajni

07/2013 Tiskara Zagreb d.o.o. - priprema novina za prodaju

VJEŠTINE

Rad na računalu:

- MS Office paket
- Knjigovodstveni programi SAP, Luceed, 4D WAND

Strani jezici:

- Engleski – aktivno u govoru i pismu